

absolvent

Žurnál Univerzity Palackého – absolventské vydání | září 2015 | číslo 1 | ročník 26

Moje univerzita,
moje Olomouc

Univerzita Palackého
v Olomouci

Genius loci...

Navštivte UPoint...

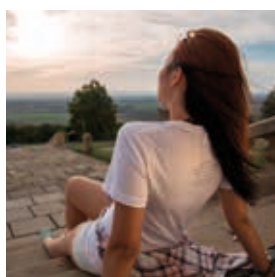
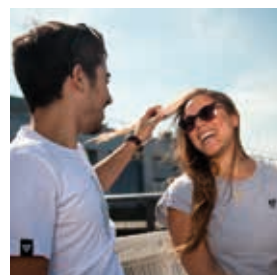

... nebo
e-shop!

Z široké **nabídky propagačních předmětů** si poříďte originální vzpomínku na studia a absolventské setkání.

Vyberte si z **originální kolekce UniWearCity** – autorské módní značky. Pro Univerzitu Palackého ji vytvořila její absolventka Alexandra Monhartová ve spolupráci s oděvní návrhářkou Alicí Klouzkovou. Kolekce je vyrobena v České republice s důrazem na kvalitní materiál a střídou eleganci.

Studenti UP, zaměstnanci UP a držitelé Karty absolventa UP mohou při nákupu v kamenné prodejně uplatnit **slevu 10 %**.

UPoint

UPoint – informační centrum a obchod Univerzity Palackého
dům U černého psa | Horní náměstí 12 | Olomouc
www.upoint.upol.cz

obsah

- 3 – Svět Univerzity Palackého
- 5 – Plastický chirurg Bohdan Pomahač
- 7 – Soudkyně Eva Šonková
- 9 – Chemik Radek Zbořil
- 11 – Hudebník Jiří Pavlica
- 13 – Absolventem je i...
- 15 – Fotograf Jindřich Štreit
- 17 – Trenérka Iva Machová
- 19 – Hematolog Karel Indrák
- 21 – Novinář Jakub Železný
- 23 – Psycholožka Helena Suková
- 25 – Univerzitní proměny
- 27 – Gemmoterapeutka Jarmila Podhorná
- 29 – Trenér kanoistiky Robert Knebel
- 31 – Molekulární biolog Jiří Bártek
- 33 – Diplomat Martin Povejšil
- 35 – Zooložka Ivana Cinková
- 37 – Kaplan Jaroslav Knichal
- 39 – Nadační fond UP
- 40 – Univerzita v číslech

foto na titulní straně: Marek Partyš

Žurnál | Vychází dvakrát za semestr | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754
Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc
IČ: 61989592 | Předseda redakční rady: Petr Bilík | Vedoucí redakce: Ivana Pustějovská | Layout: Věra Marešová | Sazba: Michaela Cyprová | Korekce: Jiří Slavík
Redakce | Biskupské nám. 1, Olomouc | telefon: 585 631 155 | e-mail: zurnal@upol.cz
Tisk | Profi-tisk group Olomouc | Náklad 4 000 ks

*Milí studenti, vážení kolegové
a absolventi Univerzity Palackého,*

v roce 2016 slavíme 450 let od založení jezuitské koleje, která byla základem naší akademie, a také 70 let od znovuoživení univerzity v Olomouci. To je pádný důvod pro vydání speciálního čísla Žurnálu, v němž představujeme 15 osobností, absolventů Univerzity Palackého, kteří vynikli ve vědě, sportu či kultuře a jejichž věhlas dalece přesahuje hranice České republiky.

To platí pro světoznámého chirurga Bohdana Pomahače, fotografa Jindřicha Štreita, vědce Radka Zbořila, hudebníka Jiřího Pavlicu či tenistku Helenu Sukovou. Svou prací skvěle reprezentují nejen naši zemi, ale také Univerzitu Palackého v Olomouci.

Jsmo si ovšem vědomi, že náš výběr je nutně nespravedlivý, protože stovky a tisíce našich absolventů se uplatňují v různých oblastech, v nichž sklízí úžasné úspěchy. Univerzita Palackého pocituje hrdost na své absolventy a chce s nimi sdílet jejich životní a profesní příběhy.

Protože na budoucím úspěchu se musí pracovat již dnes, založila Univerzita Palackého jako jediná univerzita v České republice Nadační fond, který podporuje vědeckou a uměleckou činnost našich posluchačů.

Přeji nám všem mnoho motivovaných studentů, z nichž jednou vyrostou úspěšní absolventi Univerzity Palackého.

Jaroslav Miller
rektor Univerzity Palackého

Tři rektori: První polistopadový rektor Josef Jařab spolu se současným rektorem Jaroslavem Millerem. Na stěně za nimi obraz prvního rektora obnovené UP Josefa Ludvíka Fischera.

Svět Univerzity Palackého

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

Bádáme, léčíme, učíme. Měníme svět. Jsme UP. Přesně tak lze s jistotou nadšázky a novinářské zkratky shrnout, co dělá Univerzita Palackého a její absolventi.

Stát se absolventem uznávané univerzity znamená stát se i součástí respektovaného společenství, jehož vliv zasahuje do všech oblastí lidského života. Čím více jsme rozptýleni po celém světě, tím důležitější je mít něco, co nás spojuje, co je nám blízké. Stále podstatnější je pro mnoho lidí vědomí, že někam a k někomu patří. Tím spojujícím prvkem může být právě studium a město. „Každý člověk se pohybuje v poměrně široké vztahové síti a má hned několik identit. Univerzita Palackého v Olomouci velice stojí o to, aby pocit sounáležitosti s univerzitou byl nedílnou součástí identity našich absolventů. Naším cílem je vybudování komunity lidí – studentů, zaměstnanců, absolventů – kterou pojí právě příslušnost k UP, a to nezávisle na věku, oboru nebo místě bydliště,“ říká rektor Univerzity Palackého Jaroslav Miller. Právě on v současnosti dál rozvíjí i odkaz prvního polistopadového rektora UP Josefa Jařaba.

Uznávaný amerikanista univerzitu převzal po změně režimu a vedle složitě přeměny této instituce v moderní školu evropského střihu se snažil Univerzitu Palackého vrátit i její filozofický a duchovní rozměr. Tak, aby ti, kdo ji vystudují, nebyli „jen“ absolventy, ale byli hrdými absolventy. „Když se nám po Listopadu 1989 otevřel svět, byla nám dána šance realizovat podle vlastních představ akademické svobody, být více sami sebou a uplatňovat dokonce vlastní hlas při zavádění de-

mokracie i na univerzitě, o čemž jsme dříve mohli jenom snít. Pro naše transformační kroky jsme mohli najednou hledat inspiraci i ve šťastnějším světě, který pro nás byl po dlouhá desetiletí prakticky nepřístupný. Mohli jsme sami dát hlavy dohromady a realizovat podle našich možností a představ, čemu a jak se budeme učit, co budeme zkoumat, kam pojedeme na zkušenou do zahraničí,“ vzpomíná emeritní rektor Josef Jařab.

Připomíná i význam Olomouce a jejího genia loci, který láká nejen české studenty. „Je nás mnohem více a Olomouc je mnohem více univerzitním městem. A jezdí k nám studenti z jiných zemí, protože se univerzita rozpořádala mnohými jazyky. Nabrali jsme slibný směr, ale mnoho práce nás ještě čeká, protože proces vzdělávání vlastně nikdy nekončí. Při zpětném pohledu do historie olomoucké univerzity si ale troufám říci, že rokem 1989 počala třetí éra její existence. A my, co se na ní můžeme podílet, jsme tomu rádi a jsme za to osudu vděční,“ dodává Josef Jařab.

Být součástí UP světa znamená pro všechny absolventy i příležitost. „Už dnes nabízí univerzita absolventům řadu benefitů na tzv. absolventské kartě, ovšem mnohem důležitější je pocit, že máme společnou minulou zkušenost a také – doufám – společnou budoucnost. Velmi stojíme o to, aby vztah mezi UP a absolventy byl pevným a celoživotním poutem,“ říká rektor Jaroslav Miller.

Jakkoliv usiluji o to, aby existovalo co nejtěsnější pouto mezi olomouckou univerzitou a celým olomouckým krajem, nikdy jsem neviděl poslání Palackého univerzity v tom, aby snad byla nějakou univerzitou regionální. Naopak, aby se jí nestala, kladu od samého počátku, pokud je v mé moci, na ni měřítko nejvyšší, a nepřestanu klást, pokud ponesu odpovědnost za její budování.

(Z inauguračního projevu prvního rektora obnovené Univerzity Palackého J. L. Fischera z 21. února 1947.)

Bohdan Pomahač

Vždy mám plán B

text: Věna Mazochová
foto: Kristýna Erbenová

Dřív než jeho podoba obletěly svět fotografie obličejů, které s úspěchem transplantoval. Dnes je už stejně jako jeho špičkové operační zákroky známa i jeho tvář: Bohdan Pomahač, plastický chirurg.

— Kdy jste si poprvé dokázal s jistotou představit, že byste někomu mohl vrátit jeho tvář?

Všechno to dávalo smysl, technika operace byla schůdná podle našich příprav, takže jsem pevně věřil, že to je nejen možné, ale že to bude i fungovat. Poprvé ale člověk získá naprostou jistotu v okamžiku, kdy je první pacient propuštěn z nemocnice. Do té doby se stále ještě mohlo stát cokoliv.

— Co vás motivuje k tak náročným operačním výkonům, jako jsou kompletní transplantace obličejů? Kde berete sílu podstupovat riziko možného neúspěchu?

Nikdy jsem se nevyhýbal těžkostem. Naopak, jeden z důvodů, proč jsem si vybral medicínu, bylo i to, že měla pověst nejnáročnější vysoké školy. Stejným způsobem se chovám teď ve svém oboru. To, že je něco náročné, mě nezastaví, ale naopak se stane výzvou. Možnost neúspěchu si moc nepřipouštím. Jedná se o klinický výzkum, všichni včetně pacienta vědí, že se věci mohou nepodařit. Pokud ale máte vůli a chladnou hlavu, tak se věci většinou v dobré obrátí. Spousty problémů se dají předvídat a člověk je na ně připraven; vždy máme v záloze plán B. Nejtěžší na těchto operacích jsou ty neznámé komplikace, které není nikdo schopný předvídat, protože je ještě nikdo neviděl. Pak plán B nestačí a člověk musí na místě přijít s plánem C, D a někdy i E. Zároveň nemáte čas si věci zjišťovat, dělat diagnostiku s přístroji atd. Takže se mnohdy jedná o pravděpodobnost, že vaše úvaha byla správná. Zatím to vždy vyšlo a šance, že by ne, je do budoucna stále menší.

— Do jaké míry na vás doléhají dramatické životní příběhy vašich pacientů? Jaký je to pocit – umožnit jim vrátit se zpátky do plnohodnotného života?

Myslím, že lékař se musí trochu oprostít od emotivních pocitů. Empatie je nesmír-

ně důležitá, ale lékař nesmí prožívat to drama, kterým pacienti prošli a procházejí. Medicína je obecně obor, kde zadostiučinění z práce je snad největší ze všech zaměstnání. To ji činí tak krásnou. Vděčný pacient je opravdu vděčný, není tam žádná hra, přetvářka. A ta upřímnost vás jako lékaře pozitivně ovlivňuje, je to asi to nejhezčí, co člověk v práci může zažít. Máme krásné povolání.

— Stále vytváříte a ověřujete nové hypotézy a transplantační možnosti. Existují podle vás nějaké limity, které nelze překonat?

Co se týče chirurgických možností v oblasti transplantace obličejů, základy byly položeny. Je spousta věcí, které se do budoucna dají dělat lépe, ale převraty už to žádné nebudou, spíše dolaďování techniky. Co je možná nejvíce fascinující, je imunologie procesu tolerance, jak naše tělo reaguje, co se přesně stane první rok a další léta po transplantacích. Společně s celou řadou kolegů najdeme každý rok něco nového, a čím déle to trvá, tím více je pravděpodobné, že naše výsledky budou přínosem i pro další pacienty. To bude podle mého názoru možná nejdůležitější ze všeho, co děláme. Imunologie je samozřejmě středem revmatologie, autoimunitních chorob, transplantací, ale také mnoha nádorových onemocnění. Člověk nikdy neví, jaký objev právě může mít dopad na další obory.

— Co vás ve vaší náročné práci žene dál a nutí nezůstat stát na místě?

Zůstat stát na místě je nuda! Rozhodně mě baví stimulující práce více než rutina a odhadl bych, že je tomu tak i u většiny našich kolegů.

— Kam až sahají vaše profesionální ambice – na co byste si rád někdy troufl?

Musím přiznat, že nemám ambice si dokazovat, co všechno se ještě dá transplantovat. Baví mě rekonstrukce obličejů, mám spoustu projektů, které se daří a posouvají kupředu, takže pokračuji v tom, co jsem začal, než abych pošilhal po něčem, co může být zase „první“ nebo „velké“.

Bohdan Pomahač (* 1971)

Český plastický chirurg, absolvent LF UP, provedl v roce 2011 první úspěšnou celkovou transplantaci obličejů v USA. Od roku 1996 působí v bostonské nemocnici Brigham and Women's Hospital. Od roku 2009 vede oddělení popáleninové chirurgie. Novou tvář transplantoval už sedmi pacientům a třem provedl úspěšnou oboustrannou transplantaci horních končetin. Je držitelem Ceny Neuron za přínos světové vědě v oboru medicína, za rozvoj transplantační medicíny jej ocenila také Česká transplantační nadace. V roce 2015 mu prezident ČR udělil Medaili Za zásluhy. Za významný přínos k rozvoji metod plastické chirurgie v oblasti obličejových rekonstrukcí obdržel v roce 2013 od své alma mater titul doctor honoris causa jako svůj vůbec první čestný doktorát.

Eva Šonková

Od paragrafů utíkám do lesa

text: Eva Hrudníková
foto: Gabriela Knýblová

Kaštanová alej v blízkosti právnické fakulty a basketbal. I takové maličkosti rozhodly o tom, že Eva Šonková, dnes soudkyně Nejvyššího správního soudu, prožila svůj studentský život v Olomouci.

Na střední škole ji bavily jazyky a filozofie. Vnitřně jí ale bylo jasné, že by měla studovat něco praktičtějšího a komplexnějšího. A tak padla volba na práva. „V té době jsem spoustu času věnovala sledování basketbalu. Rozhodla jsem se tedy, že půjdu do toho města, kde se hraje nejlepší basket. Což bylo tehdy Brno, ale dopadlo to jinak. Naštěstí i v Olomouci se hrál basketbal,“ vzpomíná Eva Šonková. Na olomoucká práva se hlásila v roce, kdy šance na přijetí byla jedna z nejnižších vůbec. Uspěl mohl tenkrát asi jen každý pětadvacátý. Eva Šonková byla mezi nimi. „Nikdy nezapomenu na první dojem, který na mě Olomouc udělala. Když jsem přijela na příjímáčky, všude kvetly kaštany. Řekla jsem si – tady je krásně, tady zůstanu,“ říká rodačka z Nového Jičína.

Studentská léta považuje jedna z nejmladších soudkyň Nejvyššího správního soudu za naprosto zásadní období ve svém životě. „Vytvořila jsem si tehdy nejdůležitější sociální vazby, které přetrvávají dodnes – studentská přátelství. I manžel studoval na Univerzitě Palackého.“ S úctou mluví o učitelích, které na vysoké škole potkala. Vyjmenovat všechny, kteří ji výrazně ovlivnili, nemůže. Takže zmíní alespoň dvě jména – Pavol Holländer a Josef Rakovský.

Po hlavě do správního práva

Svou kancelář má Eva Šonková ukrytou ve čtvrtém patře majestátní historické budovy Nejvyššího správního soudu v centru Brna. Spletitými chodbami do ní trefí jen znalí. Na otázku, proč si z právnických profesí vybrala právě soudcovský talár, jasnou odpověď nemá. Jiné povolání spojené s paragrafy si prý snad ani během studia neuměla představit. „O jiné práci bych uvažovala až ve chvíli, kdyby mi to nevyšlo.“

Její cesta na Nejvyšší správní soud byla poměrně přímá, nikoli však snadná. Kariéru začala jako asistentka soudce Nejvyššího soudu ČR. Po roce přešla coby

čekatelka k okresnímu soudu v Rokycanech. „Sešupu“ z obrovské budovy plné špičkových právníků na „minisoud“ nijak nelituje. Naopak. „Tam jsem měla možnost pracovat vedle Zdislavy Pražákové, předsedkyně kolegia Nejvyššího soudu ČR ještě za federace. Právě ona mi ukázala, jak soudit. Má velký podíl na tom, jak ke své práci přistupuji a jak se na právo dívám.“ Soudkyni ji prezident Václav Klaus jmenoval v únoru 2003. Bylo jí šestadvacet let. Prakticky hned poté zamířila na správní úsek krajského soudu v Plzni. „V justici si nemůžete příliš vybírat, co byste chtěli dělat. Dostala jsem nabídku pracovat na trestním úseku, ale to jsem nechtěla. Na civilu místo nebylo, tak jsem po hlavě skočila do správního práva. A jsem za to ráda.“

Práce v Brně, rodina v Plzni

Podle Evy Šonkové je správní soudnictví tak trochu opomíjený obor. Zřejmě proto, že je poměrně mladý. Současná podoba správního soudnictví je stará teprve třináct let. „Stihla jsem tedy jeho začátky,“ dodává s úsměvem. Po absolvování stáže na Nejvyšším správním soudu se stala jeho stálou soudkyní v roce 2007. Ročně rozhodne senát, jehož je členkou, v průměru přes čtyři sta sporů, které mezi sebou mají jednotlivci a veřejná moc. A co jí v práci dělá největší radost? „Asi když se naše rozhodnutí projeví v praxi tak, jak jsme my soudci zamýšleli. Když to ovlivní další postup správních úřadů vůči jednotlivci – třeba tím, že úředníci přestanou trvat na nesmyslných, ale zato léta zažitých formalitách, a pokusí se problém, který mají na stole, vyřešit, ne jen ‚vyřídít‘. Když naše práce probudí zákonodárce k nějaké aktivitě a pomůže odstranit zjevné nespravedlnosti,“ říká.

Kdyby mohla, asi by z práce domů běhala. A to doslova. Běh je totiž pro ni ideální volnočasová aktivita. Jenže... Ze soudní budovy to má domů tři sta kilometrů. Doma je totiž v Plzni. „Mám zvláštní pracovní rytmus. Skloubit se to dá, chce to ale podporu rodiny, dobrou organizaci a odhodlání, aby to fungovalo.“ Na část týdne tedy opouští rodinu a intenzivně se věnuje práci.

Eva Šonková (* 1976)

Rodačka z Nového Jičína byla jmenována soudkyní v roce 2003. Do roku 2005 působila u Okresního soudu v Rokycanech, ale byla přidělena k výkonu funkce soudce na úseku správního soudnictví Krajského soudu v Plzni. Poté se zde stala soudkyní. Během působení na tomto soudu byla od října 2005 do března 2006 dočasně přidělena k Nejvyššímu správnímu soudu. Jeho stálou soudkyní je od roku 2007.

Radek Zbořil

Žiju svůj sen

text: Martina Šaradínová
foto: Gabriela Knýblová

Renomovaný vědec na poli materiálové chemie a nanotechnologií, vynikající pedagog a úspěšný manažer. Všechny tyto rysy se propojily v osobnosti ředitele Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů (RCPTM) Univerzity Palackého Radka Zbořila. Olomoucký patriot je věrný své alma mater a do rodného města přivádí vědce z celého světa. Jím vedené vědecké centrum ob stojí i ve světovém srovnání.

— Jaký obor jste vystudoval a jak na studia vzpomínáte?

Vystudoval jsem na přírodovědecké fakultě obor Matematika-chemie. Nebyl jsem zrovna dokonalý student, učil jsem se na zkoušky na poslední chvíli, nevynechal jsem žádný studentský večírek. Nicméně jsem se naučil dotahovat věci do konce a pracovat pod časovým presem. To se mi hodí dodnes. Matematika mi pomáhala rozvíjet logické myšlení, chemie uspokojovala mou touhu po experimentálním odhalování podstaty věci.

— Čím se zabýváte?

Během mých doktorských studií nastal obrovský boom ve studiu nanomateriálů. Bylo to zejména díky pokroku v mikroskopických technikách, které umožnily zobrazení těchto ultramalých objektů hmoty. Takže i já se nechal pohltnout touhou po poznání neviditelného světa, v němž platí úplně odlišná vědecká pravidla. Po stázech v USA, Řecku nebo Japonsku jsem již věděl, že tohle je oblast, jíž se chci věnovat.

— Jaké nanomateriály vyvíjíte a jak je lze využít?

Odpověď by byla spíš na knihu. Z těch nejvýznamnějších věcí, na kterých jsem se osobně podílel, je to například vývoj netenčního izolantu na světě, který jsme spoluobjevili se skupinou laureátů Nobelovy ceny v Manchesteru. Nedávno jsme publikovali nejsilnější doposud známý organický magnet. S kolegy z lékařské fakulty jsme poprvé detailně popsali antimikrobiální vlastnosti nanočástic stříbra, které se už běžně používají v medicínských a desinfekčních aplikacích. Vlastníme evropský patent k technologii výroby nanočástic železa, jež na řadě míst v ČR i Evropě pomáhají čistit podzemní vody kontaminované organickými látkami nebo těžkými kovy.

— Řídíte jedno z neúspěšnějších vědeckých center v ČR. Bylo obtížné vybudovat mezinárodní vědecký ústav v českých podmínkách?

RCPTM vzniklo s podporou evropských fondů v roce 2010. Byl to dlouhý proces s náročnou mezinárodní evaluací, ale když se ohlédnu, myslím, že to stálo za to. Dnes v centru působí okolo 140 vědců z 15 zemí. Soustředíme se na nanomateriálový, chemický a optický výzkum. Po dařilo se nám přilákat vědce z prestižních ústavů ve Francii, Itálii nebo USA. Po skončení doktorátu jsem samozřejmě uvažoval o kariéře v zahraničí. Obrácená varianta – řídit mezinárodní tým v Olomouci, kam budou přijíždět za prací nejlepší vědci ze světa – mi přišla jako sen, který by bylo úžasné změnit v realitu. Spousta věcí se už povedla. Jsme citačně nejvýkonnějším centrem z 50 nových tuzemských ústavů, které ve stejném evropském programu vznikly. Získali jsme jako první tým na UP prestižní grant Evropské vědecké rady (ERC). Naše patentované technologie využívají velké světové observatoře pro studium kosmického záření nebo největší evropský urychlovač v CER-Nu u Ženevy. Dlouhodobými kontrakty náš výzkum podporují nadnárodní společnosti jako americký Procter & Gamble.

— Co vám k tomu všemu poskytla a poskytuje vaše alma mater a Olomouc?

S pomocí UP jsme bezproblémově zvládli přípravnou fázi projektu i všechny veřejné zakázky. Také proto dnes disponujeme například nejvýkonnějším elektronovým mikroskopem v ČR. Univerzita nám skýtá nepřebernou základnu zejména magisterských studentů a doktorandů, které zapojujeme do činnosti centra. Ne náhodou tak v RCPTM máme věkový průměr pod 35 let. V neposlední řadě je Olomouc skvělé místo pro život – klidné, historické, univerzitní město, kde se líbí kolegům od Asie až po Jižní Ameriku. Nedávno se sem natrvalo přestěhoval jeden z našich špičkových řeckých kolegů s celou rodinou včetně babičky. Možná to zní úsměvně, ale on by bez problémů získal pozici v Německu nebo Anglii. Právě tyto příběhy jsou dle mého nejlepší vizitkou RCPTM, Univerzity Palackého i Olomouce.

Radek Zbořil (* 1973)

Profesor fyzikální chemie, generální ředitel RCPTM. Spoluautor více jak 350 publikací, které získaly téměř 10 000 citací. Laureát Ceny ministra školství, mládeže a tělovýchovy. Člen Učené společnosti ČR, Rady programu Technologické agentury ČR, Národní inovační platformy nebo Vědecké rady Nadačního fondu Neuron na podporu vědy. Je autorem řady patentů a technologií, které byly úspěšně komercializovány.

Jiří Pavlica

Člověk potřebuje kotvy

Text: Ivana Pustějovská
Foto: Gabriela Knýblová

Zlaté desky, vyprodané sály, uznání odborníků. Tím vším se může pochlubit. Nedělá to. Nějak to k němu nejde. Působí stejně skromně jako před lety, když začínal. Muzikant a skladatel Jiří Pavlica.

Když mluví, tak jeho řeč není vodopádem slov, která padají jedno za druhým. Jiřímu Pavlicovi totiž na slovech záleží, a to nejen na těch v rozhovoru, ale především na těch, s nimiž pracuje. „Klíč k pochopení všeho, co jsem kdy udělal, je v pochopení obsahu, ve sdělení. Když mi někdo vyčítá, že jsem něco udělal příliš extravagantně, tak odpovídám, že se plete. Že se jenom vracím k nějakým hodnotám, k něčemu, co už tady bylo. Sdělení je pro mě na prvním místě – je mu podřízen text, hudební výrazové prostředky. Vše. Sdělení je klíč,“ říká klidným hlasem muzikant, jehož jméno je spojeno se souborem Hradišťan.

Bez odvahy to nejde

Když na konci sedmdesátých let stanul v jeho čele, sotva kdo čekal, že se z tohoto uskupení stane fenomén. Hradišťan se pod Pavlicovým vedením stal kapelou, která neustrnula v zažitém pojetí folkloru, ale vykročila mnohem dál. Aniž by se zpronevěřil tradici, dokázal se otevřít spolupráci s muzikanty napříč žánry a světem. To, co se dnes jeví jako samozřejmé – žánrové překračování hranic, na začátku snadné nebylo. Bylo k tomu potřeba kus odvahy. „Dnes už se k tomu vracím spíš s úsměvem, ale kdysi mě to trápilo. Může se samozřejmě stát, že i když něco děláte s plným nasazením a myslíte to opravdově, tak vás někdo nepochopí. To jistě. Ale pokud vám u toho začne podsouvat zlé úmysly, tak to vás brzdí a trápí. Proč bych to dnes nepřiznal,“ říká a dodává, že ocenění ho těší. „Myslím, že každého, kdo něco dělá, potěší, když je kladně ohodnocen. Nezbázní se z toho, ale potěší to. A když vás někdo pohaní, tak to nepotěší, ale zase se z toho nesmíte zbláznit. Samozřejmě záleží i na míře toho pohanění, stejně jako pochválení. Já sám nejlip vím a vycítím, jestli ten člověk tomu opravdu rozumí, anebo střílel od boku a chtěl jenom ublížit, nebo naopak lacině pochválit. Ta-

ková pochvala netěší. Těší vás to, když poznáte, že ten člověk vás opravdu pochopil.“

Život v pokoře a harmonii

Dávno už neplatí, že je Pavlica „jen“ primáš Hradišťanu. Jako skladatel se v posledních patnácti letech prosazuje i v oblasti soudobé tvorby. Je podepsán pod opusy, jako je *Missa brevis pastoralis*, *Oratorium smíru*, *suita dialogů Chvění* nebo nejnovější *Svatojánské vigilie*, které měly premiéru na počátku června. S každým takovým projektem jde znovu a znovu s kůží na trh. Nestačí mu, co už dokázal, snaží se jít dál. A tak týdny, měsíce skládá, přepisuje, zkouší, podstupuje autorská muka pochybností, nejistot. Aby obstál před sebou samým i před ostatními. „Když vás osloví Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK, dají vám k dispozici špičkový orchestr, Smetanovu síň Obecního domu a řeknou: Napište pro nás celovečerní pořad a napište, co chcete, tak to je velká výzva,“ vysvětluje svou motivaci.

Daří se mu. Aniž by se musel objevovat na titulcích bulváru, aniž by musel vyprodávat soukromí, vnímá ho pozitivně jak publikum, tak odborná veřejnost. Dokáže si totiž získat přízeň nejen kvalitní muzikou, ale něčím, co z něj vyzařuje. Jistota, opravdovost, přemýšlení o světě. „Člověk v životě potřebuje kotvy, a i proto si tolik chráním soukromí, rodinu. Pokud máte pevný systém hodnot, tak se máte vždy o co opřít. Život vám nachystá nejrůznější překvapení a vy ty situace musíte zvládnout, neuhýbat, protože tím se problém většinou nevyřeší. Vždycky je potřeba se k němu postavit čelem a vyřešit ho. Ve vteřině se komukoli z nás může změnit život. Proto je pro mě můj systém hodnot tak důležitý – pomáhá mi chránit to, na čem mi opravdu záleží, a pomáhá mi tak žít,“ svěří se. A když pak přemýšlí nad otázkou, co bude dál se světem a s námi, odpovídá zdánlivě velmi jednoduše. „Nezbývá než být pokorný, žít v harmonii sám se sebou i se svým okolím, s rodinou, přáteli, s přírodou živou i neživou. A samozřejmě být v harmonii s tím, co je nad námi.“

Jiří Pavlica (* 1953)

Vystudoval hudební vědu a teorii kultury na FF UP, obor housle na brněnské konzervatoři a kompozici na JAMU u Zdeňka Pololáníka a Arnošta Parsche. Od roku 1978 stojí v čele Hradišťanu. Má za sebou výraznou hudební činnost: bohatou diskografii s autorskými projekty, skládá filmovou i divadelní hudbu, uplatňuje se i v oblasti volné soudobé tvorby. Spolupracuje s řadou špičkových interpretů a souborů od nás i ze zahraničí.

Absolventem UP je i...

... vědec **JAN PEŘINA**, který vystudoval na PřF obor Jemná mechanika a optika. Je spoluobjevitelem vlastností neklasického světla a autoritou v kvantové, statistické a nelineární optice vůbec.

... **MICHAL OTYEPKA**. Absolvoval na PřF obor Anorganická chemie a patří k nejvýznamnějším fyzikálním chemikům. Věnuje se zejména výzkumu grafenu a jeho derivátů a pro UP letos získal první prestižní grant Evropské výzkumné rady.

... **DAVID DRÁBEK**. Dramatik a režisér, umělecký šéf Klicperova divadla v Hradci Králové, na FF vystudoval filmovou a divadelní vědu. Ještě v době univerzitních studií založil spolu s **DARKEM KRÁLEM** divadelní Studio Hořící žirafy, pro které své hry psal a také je režisoval.

... fotograf a kurátor **VLADIMÍR BIRGUS**. Vystudoval obor Literatura–divadlo–film na FF a fotografii na FAMU. Vede Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity. Jeho fotografie jsou v řadě sbírek včetně Muzea výtvarných umění v Houstonu nebo Metropolitanu muzea fotografie v Tokiu.

... **MARIAN JELÍNEK**, hokejový trenér, někdejší kouč Jaromíra Jágra. Absolvent kinantropologie na FTK se zabývá i psychologií sportu, napsal na toto téma několik knih.

... česká reprezentantka v plavání a cyklistice **TEREZA DIEPOLDOVÁ**. Na Letních paralympijských hrách v Londýně získala stříbrnou olympijskou medaili v cyklistické časovce jednotlivců.

... **LUCIE BALARINOVÁ**, zakladatelka firmy První pomoc ŽIVĚ, která nabízí praktické kurzy první pomoci, vystudovala PdF. V roce 2014 zvítězila v kategorii podnikatel v sukních i v soutěži Podnikavá hlava.

... řada významných výtvarníků. Mnozí se napříč generacemi rekrutují z pedagogické fakulty. Např. medailér a sochař **ZDENĚK PŘIKRYL**, performer, malíř, kreslíř **VLADIMÍR HAVLÍK**, ilustrátor a grafický designer **PETR NOVÁK** známý jako Ticho 762 nebo malíř **PAVEL FORMAN**.

... jazzman **EMIL VIKLICKÝ**. Slavný pianista a skladatel absolvoval obor Numerická matematika na přírodovědecké fakultě.

... **TOMÁŠ GONGOL**. Absolvent právnické fakulty je předsedou neziskové organizace Bez mámy, která buduje Centrum pro sirotky v Mahangu v Tanzánii. Přednáší také na Slezské univerzitě v Opavě, kde zastává funkci prorektora pro studijní a sociální záležitosti.

... **JAKUB STRAKOŠ**, **VLADIMÍR VALOUCH** a **DAVID HOLZER**. Úspěšní sportovci se stali v kategorii týmů několikanásobnými mistry světa a mistry Evropy ve sportovním aerobiku. Všichni absolventi FTK.

... **PAVEL STODŮLKA**, lékař. Vrátil umělou rohovkou zrak pacientce, která byla 16 let slepá. Podařilo se mu také úspěšně obnovit zrak u pacienta, který 53 let trpěl slepotou. Oftalmolog, přednosta a majitel zlínské kliniky Gemini.

... lékařka **VERONIKA JAKUBČIAKOVÁ**, spoluzakladatelka neziskové organizace Shalom for Uganda, zdravotního centra a programu domácí hospicové péče v Nyakyera.

... baletka **MONIKA GLOBA**. Absolventka taneční konzervatoře v Ostravě vystudovala i Pedagogiku – sociální práci na PdF a kromě tance se v občanském sdružení Balet Globa věnuje handicapovaným lidem.

... rektor Papežské univerzity sv. Tomáše Akvinského v Římě **MIROSLAV KONŠTANC ADAM**. Absolventa CMTF před dvěma lety papež František jmenoval poradcem Kongregace pro východní církve.

... **JAROSLAV DĚDIČ**. Absolvent žurnalistiky a rekreologie je místopředsedou Rady České televize.

... několik spisovatelů. Z filozofické fakulty vzešli **MARKÉTA PILÁTOVÁ**, mj. autorka románů *Žluté oči vedou domů* a *Má nejmilejší kniha*, básník **RADEK MALÝ**, mj. autor sbírky *Větrní*, za kterou dostal cenu Magnesia Litera, a **MICHAL SÝKORA**, mj. autor knih *Případ pro exorcistu* a *Modré stíny*, které se dočkaly i televizního zpracování.

... **PETR ŠEREDA** a **ROMAN SMĚLÝ**. Oba absolvovali právnickou fakultu a oba zastávají vedoucí pozice na Vrchním státním zastupitelství Olomouc. Petr Šereda je ředitelem odboru závažné hospodářské a finanční kriminality, Roman Smělý řídí odbor přezkumného řízení.

... vladyka **TARAS SENKIV**, O. M., biskup z ukrajinské řeckokatolické Eparchy Stryj. Studoval na CMTF.

... **MILOSLAV BEŠTA**. Absolvent katedry informatiky PřF, pracuje jako vývojář v Google Inc. v New Yorku. Cení si toho, že na katedře získal kromě těch úzce specializovaných i všeobecné znalosti. Právě takové lidi prý jeho zaměstnavatel upřednostňuje.

... několik lékařů na manažerských pozicích. Mj. ministr zdravotnictví **SVATOPLUK NĚMEČEK**, **ROMAN HAVLÍK**, který řídí FN Olomouc, **VLADIMÍR SVOZIL**, ředitel Sanatoria EDEL ve Zlatých Horách, **RADOMÍR MARÁČEK**, ředitel Horských lázní Karlova Studánka, nebo **JOSEF PODSTATA**, ředitel Českého rozhlasu Olomouc a Ostrava.

... několik diplomatů. První vědeckou diplomatkou v Izraeli se stala **DELANA MIKOLÁŠOVÁ** (FF). **JAKUB DÜRR** (FF), někdejší prorektor UP, zastával mj. post zástupce stálého představitele ČR při EU v Bruselu. Nyní pracuje jako náměstek ministra zahraničí.

... **ALEX MONHARTOVÁ**, návrhářka a designerka. Absolventka FF je podepsána pod autorskou kolekci oblečení Univerzity Palackého UniWearCity, kterou je možné si koupit v UPpointu.

... **PAVEL KUBA** a **ŠÁRKA KUBOVÁ**, kteří založili své úspěšné podnikání na znalostech získaných během studia oboru Analytická chemie na PřF. Společně vybudovali úspěšnou komerční laboratoř Litolab a s „domovskou“ katedrou velmi úzce spolupracují.

... mnoho známých novinářů. Filozofickou fakultu např. absolvovali reportéři Českého rozhlasu **VÍT POHANKA** a **PETR VAVROUŠKA**, redaktorky ČT **HELENA DOHNALOVÁ**, **JITKA SZÁSZOVÁ** nebo redaktor Lidových novin a držitel ceny Novinářská křepelka pro mladé a perspektivní novináře do 33 let **ONDŘEJ KOUTNÍK**. CMTF vystudoval šéfredaktor Radia Proglas **PAVEL MIKŠŮ**.

... hned několik primátorů měst. **ANTONÍN STANĚK**, který stojí v čele Olomouce, je absolventem PdF, primátorka Prostějova **ALENA RAŠKOVÁ** zase studovala na PřF a zlínský primátor **MIROSLAV ADÁMEK** vystudoval LF.

... jeden z nejmladších soudců Nejvyššího soudu ČR **PAVEL HORÁK**. Absolvent právnické fakulty je předsedou senátu občanskoprávního a obchodního kolegia.

... režisér, kameraman **MAREK PARTYŠ**. Vystudoval FF a už během studií spoluzaložil studentskou televizi a produkční společnost Pointfilm. Je autorem mnoha úspěšných reklamních spotů, včetně videí pro Univerzitu Palackého, která mají na YouTube na dvě stě tisíc zhlédnutí.

Jindřich Štreit

Fascinuje mě poznávání světa

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

Je nepřehlédnutelný. Vysoký muž v černém s fotoaparátem. Možná by po něm mohli pojmenovat jednotku kvalitní dokumentární fotografie – „jeden štreit“. Pedagog, kurátor, fotograf, chlap ze Sovince. Jindřich Štreit.

— Pamatujete si na první fotografii, kterou jste udělal?

První fotografii jsem s největší pravděpodobností udělal asi v osmi letech, když jsme šli s rodiči na procházku. Otec každou neděli po rozhlasové pohádce vzal rodinu na dlouhou procházku do valašských kopců. Amatérsky fotografoval, a tak jsem mu, mnoho let po jeho odchodu, udělal výstavu. Když jsem při její přípravě procházel negativy, našel jsem fotografii, jak celá rodina sedíme v trávě. Na fotografii ale nejsem. To znamená, že jsem asi zmáčkl spoušť fotoaparátu.

— A první opravdová fotografie?

Ta první skutečná byla v roce 1963, kdy jsem začal studovat na pedagogické fakultě. Jedním z mých profesorů byl Jan Bukovjan, který nás učil hře na housle. Měl zvláštní zálibu – kupovat a prodávat fotoaparáty. My studenti jsme byli první na ráně. Oslovil mě hned v prvním ročníku a nabídl fotoaparát. Musel jsem se zeptat doma, jestli by mi na něj dali peníze. Otec mi řekl: „Dám ti ty čtyři stovky, ale musíš mi slíbit, že nebudeš deset let kouřit.“ To se mě velmi dotklo, protože jsem nikdy v životě nekouřil – ani předtím ani potom. Peníze jsem dostal a fotoaparát koupil. Přinesl jsem ho domů, nasařil film a vyzkoušel. Udělal jsem záběr na švestku, která tam rostla. To byla moje první fotografie.

— Fotografujete lidi v různých prostředích, od vesnice přes železárny až po sociální témata. Co je pro vás tím spojujícím prvkem?

Snažím se, aby se v projektu objevil sociální problém. To mě zajímá. Nejsem fotograf, který dělá fotografie typu l'art pour l'art, umění pro umění. Snažím se poukázat na problém ve společnosti. Fotograf jej nemůže vyřešit, ale může na něj upozornit.

— Různá jsou nejen prostředí, ale i země, ve kterých fotografujete.

Vaše vidění světa je ale natolik specifické a spjaté se znalostí prostředí, z něhož pocházíte, že mě zajímá, jak si fotograf zachovává svou optiku v zemích, kde to důvěrně nezná?

To je otázka vnitřního napojení se na konkrétní problematiku, na téma. Samozřejmě, že když fotografuji v Japonsku, neznám detailně japonskou situaci. V tomto případě je to spíše vizuální stránka, která mě inspiruje. Všude ve světě se snažím co nejvíce přiblížit k lidem a pochopit jejich problémy. Snažím se zachytit jejich život a jejich starosti. Projekty, na kterých pracuji ve Francii, v Anglii, v Japonsku, v Brazílii a jinde, jsou převážně dlouhodobé, několikaměsíční i několikileté. Do Maďarska jsem jezdil pět let, než jsem vydal knihu o pustě. Fotograf, který chce něco nafotografovat, by měl být empatický a pokorný k lidem i k prostředí.

— Co vám fotografování dává? Často fotografujete lidi ve složitých životních situacích. Musí být obtížné s nimi navázat vztah a vyslechnout tu spoustu těžkých osudů.

Je to složitější, ale nesmírně zajímavé a obohacující. Může vás to posunout o kus dál ve vašem poznání života a světa, můžete se z toho poučit. Mě poznávání světa fascinuje, proto fotografuji. Zároveň jsem vždycky rád, když projekt, na kterém pracuji, má své poslání. V poslední době jsem dokončil cyklus fotografií z lázní Klimkovic, kde jsem fotografoval děti s mozkovou obrnou. Snažíme se tak upozornit ministerstvo zdravotnictví na to, že pobyty dětí v lázních jsou potřebné, až nezbytné, ale měly by být i finančně podporovány státem. Zatím tyto drahé pobyty hradí rodiče. Děti za nemoc nemohou.

— Udělal jste tisíce fotografií. Máte ještě nějaký fotografický sen?

Fotografováním se neživím, jsem proto naprosto svobodný a dělám si jen to, co mne zajímá. Nefotografuji reklamu. Realizuji vlastní projekty nebo čekám na příležitost, která mi spadne do klína. Když dostanu zajímavou nabídku, mám velkou radost. Jsem potěšen, když mě někdo osloví a má zájem o mé fotografie.

Jindřich Štreit (* 1946)

Vystudoval PdF UP, obor Výtvarná výchova. Připravil více než tisíc dvě stě autorských výstav, vydal třicet čtyři knih a mnoho katalogů. Je zastoupen v nejvýznamnějších sbírkách, jako např. MOMA v New Yorku nebo Národní galerie ve Washingtonu. Vyučuje na Institutu tvůrčí fotografie PPF Slezské univerzity v Opavě. Do konce října 2016 se koná v Muzeu moderního umění v Olomouci výstava „(Ne)známé fotografie 1978–1989“.

Iva Machová

Hlídám fair play

text: Martin Višňa
foto: Gabriela Knýblová

Zkušenosti z praxe bývají pro člověka, který se připravuje na své budoucí povolání, k nezaplacení. Pro Ivu Machovou byla praxe při studiu doslova klíčovým momentem života. Začala se zajímat o práci s handicapovanými sportovci. Dnes kromě trénování dohlíží jako technický delegát na průběh mezinárodních závodů.

Jako malá přitom chtěla být veterinářkou, zbožňovala zvířata. Veterinu jí ale doma rozmlouvali a postupně převážil sport. Starší bratr jí bral na stadion a jeho trenér jí pak převzal pod svá křídla. „On také absolvoval Univerzitu Palackého a velmi si Olomouc chválil, vyprávěl mi o ní a o lidech, se kterými se tu znal, třeba o panu Štekrovi nebo Zavřelovi. Olomouc pak pro mě byla relativně jasná volba,“ říká Iva Machová.

Studium tělesné výchovy a matematiky zahájila v roce 1994, diplom stvrzující jeho úspěšné zakončení převzala až za osm let. Už po roce přerušovala, vyjela do Anglie naučit se jazyk. „Dokonce jsem byla tak tvrdohlavá, že jsem rodičům povolila první půlrok jen jeden telefon měsíčně a zakázala jsem dávat moji adresu známým, protože jsem se anglicky chtěla fakt naučit,“ vzpomíná s úsměvem nynější odborná asistentka na katedře sportu.

Čistokrevný tělocvikář

Za další „zdržení“ ve standardní době studia může profesorka Hana Válková, která donedávna na fakultě tělesné kultury působila. Na praxi totiž Iva Machová učila třídu, v níž byl žák po mozkové obrně, který necvičil společně s ostatními. Po návratu z praxe se začala pít po předmětu, kde by se o práci s takovými žáky dozvěděla více – a profesorka Válková jí nabídla studijní pobyt v Belgii.

„Bylo to pro mě neuvěřitelné. I když jsem neměla s aplikovanou tělesnou výchovou zkušenosti, nebyly mi ty věci úplně nedostupné. Využila jsem tam naučené základy anatomie, fyziologie nebo biomechaniky a tamní vyučující k tomu přidávali další informace ze strany handicapovaných. Dnes si mě hodně lidí spojuje s paralympioniky a myslí si, že jsem vystudovala aplikovanou tělesnou výchovu. Já

jsem ale čistokrevný tělocvikář, což spoustu lidí překvapuje.“

Vzpomínky na Peking

S reprezentanty je v době konání Absolutního setkání Univerzity Palackého již na čtvrté paralympiádě. K týmu se připojila jako trenérka koulačky Evy Kacanu krátce před Athénami, byla z toho stříbrná medaile. A o čtyři roky později v Pekingu zlato a světový rekord. V Londýně pak dovedla ke stříbru diskáře Rostislava Pohlmanna.

„Na Peking vzpomínám nejraději. Byla jsem tam jako pomocník technického delegáta, který by měl být nestranný a nezaujatý, takže jsem se nemohla naplno projevit, ale ta Evina zlatá medaile, to byla srdeční záležitost. Stejně nás v zákulisí nachytaly kamery, jak s Evou ten úspěch slavíme. A pak také v Pekingu končilo hodně atletů, kvůli kterým jsem se pro sport handicapovaných tak nadchla,“ vysvětluje úspěšná trenérka.

Garantka kvality

Na začátku práce s handicapovanými atlety ovšem bylo také rozčarování. Sportovci neznali pravidla. To Ivu Machovou přimělo k rozhodnutí absolvovat kurz národních technických delegátů, kteří, zjednodušeně řečeno, garantují závodníkům určitou kvalitu a férovost soutěží. Školitelé si jí přitom vybrali i do týmu mezinárodních technických delegátů. A nyní již patří k těm, kteří nové delegáty pro vrcholné atletické události školí. Od nedávna také působí jako delegátka na závodech zdravých atletů.

„Všechny mé role mě baví, každá má to své. Asi mám na to štěstí,“ říká. Hned ale dodává, že dozorování závodů je velice zodpovědná a náročná funkce a také třeba studenti na fakultě vždy nejsou podle jejích představ.

Bleskovou odpověď má Iva Machová i na otázku, zda je hrdá na to, že je absolventkou Univerzity Palackého. „Ano a velmi. Pro mě je Olomouc opravdové univerzitní město a Univerzita Palackého vytváří dobré podmínky pro to, aby lidé, kteří tu studují, z toho měli zkušenost na celý život.“

Iva Machová (* 1976)

Odborná asistentka na katedře sportu FTK UP, věnuje se didaktice atletiky a atletice osob s tělesným postižením. Absolventka oboru Tělesná výchova a matematika pro střední školy a doktorského studia Kinantropologie. Atletka, trenérka a vedoucí týmu atletů s handicapem. Působí také jako mezinárodní technický delegát a školitel pro IPC Athletics. V roce 2008 zvolena Osobním trenérem roku. Kromě sportu ráda cestuje a fotografuje.

Karel Indrák

Palec pro život nahoru

text: Věna Mazochová
foto: Gabriela Knýblová

Když byl Karel Indrák v roce 1985 pověřen vedením Oddělení klinické hematologie, jeho pracoviště mělo 25 zaměstnanců a pacienti vyžadující hospitalizaci posílalo na první internu. Dnes patří olomoucká Hemato-onkologická klinika mezi špičková centra hematologické péče v České republice. Jako přednosta ji vedl od jejího vzniku v roce 1992 do poloviny roku 2014 a svůj život zasvětil jejímu rozvoji.

V současnosti má klinika řadu specializovaných laboratoří, transplantační jednotku, jednotky intenzivní i standardní hematologické péče a velkou ambulanci s denním stacionářem. Olomouc se tak stala jedním ze šesti českých měst, kam s reálnou nadějí na vyléčení míří lidé s leukémií, lymfomy a dalšími zhoubnými onemocněními krvetvorby.

„Budování kliniky bylo náročné, ale naštěstí jsem získal podporu vedení nemocnice, lékařské fakulty i mladého a ctízádnostivého kolektivu a mohl jsem ovlivnit řadu důležitých rozhodnutí. Získali jsme nové prostory, pořídili moderní přístrojové vybavení a díky národní i mezinárodní spolupráci začali rozvíjet programy na evropské úrovni. V roce 1997 jsme otevřeli transplantační jednotku a zahájili transplantace kostní dřeně. Ty zde již podstoupilo na 1 200 nemocných,“ shrnuje emeritní přednosta závratný rozvoj kliniky.

Jsmo na genetické mapě světa

K jeho nejvýznamnějším vědeckým úspěchům patří objevy mutací hemoglobinů, které způsobují onemocnění červených krvinek. „Podařilo se mi v 90. letech dostat Českou republiku na ‚genetickou mapu světa‘ věnovanou poruchám hemoglobinu. V té době se ještě nevědělo, že u nás vůbec existují. Chrání totiž své nositele před vznikem malárie a vyskytují se především v malarických oblastech kolem Středozemního moře, v Africe a v Asii. Když jsem u otce a syna z Olomouce poruchu identifikoval, získal tento hemoglobin název Hemoglobin Olomouc – podle místa bydliště prvního pacienta s touto mutací. Další nemocný s Hemoglobinem Olomouc žije v Japonsku.“

Začátkem 90. let odjel na roční stáž do USA a poznatky využitelné pro přesnější diagnostiku nejen nádorových onemoc-

nění krvetvorby přivezl zpět do Olomouce. Zachytit a rozvíjet celosvětový trend mu umožnila orientace na studium genetického původu onkologických onemocnění.

Diagnóza leukémie už neznamená ortel

Úsilí o vybudování špičkové hematologické kliniky vyústilo v to nejdůležitější: naděje nemocných se několikanásobně zvýšily. „Je to zcela zásadní rozdíl. Před čtyřiceti lety mělo šanci na přežití kolem 20 procent našich pacientů s leukémií či lymfomem, ale velká část jich brzy po stanovení diagnózy umírala a konec jejich života nebyval vůbec lehký,“ říká Karel Indrák.

Dnes má podle něj reálnou šanci na vyléčení nebo prodloužení kvalitního života kolem 80 procent nemocných. „Naše laboratoře umožňují identifikovat genetickou příčinu a imunologickou podstatu choroby. Cílená léčba šitá na míru zlepšila prognózu u řady lymfomů nebo chronických leukémií. Díky transplantacím krvetvorných buněk dokážeme pomoci i nemocným, kterým hrozí návrat choroby, nebo kde nepomáhá klasická chemoterapie.“

Oznamovat pacientovi onkologickou diagnózu je podle něj stále stejně těžké. Díky nejmodernějším lékům a léčebným postupům mohou však lékaři nabídnout mnohem optimističtější prognózu. „Ještě nedávno slovo leukémie znamenalo pro většinu nemocných ukázat jim palec dolů. Dnes máme na ambulanci velkou nástěnku s fotografiemi svateb, promócí, narození dítěte, kterými se s námi pacienti spontánně dělí o radost z vyléčení. Těm, kteří boj s nemocí teprve podstupují, tak dodávají optimismus,“ říká Indrák. „Většina z onkologických pacientů k nám chodí prakticky doživotně, protože to, že byli definitivně vyléčení, ukáže až čas.“

Navzdory lákavým nabídkám ze zahraničí i tuzemsku zůstal Olomouci věrný a na klinice strávil celý svůj profesní život. „Nikam jinam mne to nějak nelákalo, v Olomouci jsem měl své kořeny a svou rodinu. Nakonec se mi podařilo dosáhnout všeho, co jsem si představoval, možná i víc, než v co jsem kdy doufal. Měl jsem prostě štěstí,“ usmívá se profesor Indrák.

Karel Indrák (* 1947)

Hematolog evropského významu, absolvent LF UP. V Olomouci vybudoval Hemato-onkologickou kliniku, komplexní klinicko-diagnostické pracoviště FNOL a LF UP s transplantacním programem. Mezi jeho největší úspěchy patří objev hemoglobinů Olomouc, Haná a Hradec Králové a identifikace talasemických mutací v české a slovenské populaci. Inicioval tradici mezinárodních Olomouckých hematologických dnů. Je zakladatelem nadace Haimaom na podporu nemocných po transplantaci kostní dřeně.

Jakub Železný

Konkurence je důležitá

text: Milada Hronová | Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

V čase překotných událostí, kdy jedna informace přebíjí druhou, kdy se zdá, že se v jedné vteřině zhroutí celý svět našich zavedených jistot, si dokáže zachovat chladnou hlavu. Věcný, vždy připravený, ale zároveň i neústupný a nepodbízející se. Profesionál. Jakub Železný.

— Patříte k nejvýraznějším osobnostem české televizní žurnalistiky. Byl jste u řady událostí, které hýbaly společností. Jak tedy vidíte úlohu médií a novinářů dnes, kdy může kdokoli cokoli zveřejnit na sociálních sítích, a zmizela tak jistá výlučnost této profese?

Ano, v mediální teorii na to je hezký termín „prozument“, tedy producent a konzument mediálního obsahu v jedné osobě. Myslím ale, že výlučnost té profese nezmizí. Něco jiného je zhlédnout na internetu nějaká videa a něco jiného je chtít od seriózního média seriózní a profesionální obsah. To snad přetrvá.

— Česká společnost se mění, od dob nadšeného optimismu z nadějných změn přešla až k jisté míře skeptického cynismu. Sílí extremistické názory, snahy uzavírat se světu. Jak se na to díváte a nakolik může stát novinář v rámci jisté objektivitivy stranou?

Novinář, zvláště ten v médiu veřejné služby, musí stát stranou veškerých politických debat a soutěží. To je základní předpoklad naší práce. Na druhé straně musí – a máme

to třeba v České televizi i v kodexu – stát na straně důstojnosti a lidských práv. Tím je snad řečeno vše.

— Vy se věnujete historii, najdete k dnešní situaci u nás i v Evropě nějakou historickou paralelu?

Historickou paralelu snad ne. Jen povzdech, že pravdu asi neměl Fukuyama, ale Huntington...

— Ne každý rád prozrazuje své know how. Vy to děláte, učíte budoucí novináře. Nebojíte se, že si vychovááte vlastní konkurenci?

Ale to je přece strašně důležité, mě těší, že o moje zkušenosti vůbec někdo z mladé generace stojí. Považuji za svou povinnost předávat to, co jsem se za skoro 25 let v té branži naučil, tedy pokud jsem se to naučil... A konkurence? Ta je strašně důležitá. Člověk se pak sám může posouvat, když si řekne: a hele, ten je dobrý, chci být lepší než on... A ten dobrý může být starší či mladší kolega, to vůbec nehraje roli!

— Každý den pracujete s informacemi. Zdálo by se, že není důvod se něco dál učit. Vy se přesto dál vzděláváte. Proč?

Dělám to pro sebe, pro svůj pocit. Člověk se musí pořád učit a rozvíjet. Navíc mě to baví, mám před sebou posledních pár desítek stran dizertace, snad to do příštího roku dodělám, je to při mé práci náročné...

Jakub Železný (* 1973)
Novinář, televizní moderátor. Vystudoval žurnalistiku na FF UP. Svou kariéru začal v roce 1993 v Českém rozhlasu. V České televizi poprvé moderoval v roce 1999, od roku 2002 pracuje ve zpravodajství. Je vedoucím moderátorů Redakce zpravodajství ČT a uvádí hlavní zpravodajskou relaci Události. Působí i na Univerzitě Karlově, kde externě přednáší na Fakultě sociálních věd.

Helena Suková

Cestu musí najít každý sám

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

Má za sebou hvězdnou sportovní kariéru. Vlastně by už vůbec nic nemusela a mohla by žít jen ze své tenisové slávy. Ona se ale rozhodla jinak. Studovala, vystudovala a dnes pracuje jako psychologka. Helena Suková.

— Co člověka, který dosáhl ve svém oboru špičkové úrovně, nutí, aby po skončení kariéry začal něco jiného? Proč padla volba na psychologii?

Po skončení sportovní kariéry jsem si užívala volna, ale po čase vás to přestane naplňovat a hledáte, co dál s načatým životem. Studium psychologie se nabídlo jako nové zajímavé poznávání. To, že se této profesi nakonec věnuji, vyplynulo až během studia a po jeho skončení, kdy jsem musela absolvovat povinné praxe. Zjistila jsem, že člověk má ze sebe dobrý pocit, když se jeho přičiněním někomu uleví a třeba i podaří, ve spolupráci s klientem, pomoci najít novou cestu životem.

— Vrcholové sportovci pracují během své kariéry téměř bez přestávk. Když pak skončí, mnozí hledají motivaci k dalšímu životu. Byla to i vaše zkušenost?

Po skončení kariéry si člověk myslí, že si konečně bude užívat volna, nebude nic dělat a bude spokojený. Opak je však pravdou. Když jste byla celý život navyklá na režim a řád, na plnění úkolů a povinností a na směřování k vytyčeným cílům, tak po nějakém čase nicnedělání vám to zažitě bude zákonitě chybět. Je ale hodně složité začínat něco nového úplně od nuly, protože jste byla zvyklá na vysokou úroveň svých výkonů a výsledků a těžko se najednou budete smířovat s „průměrností“. Proto je velice obtížné najít motivaci pro něco nového.

— Využila byste v té době nějakou radu psychologa?

Já jsem měla to štěstí, že s nápadem studia vlastně přišel známý mého táty – psy-

cholog. A psycholog by vám neměl přesně radit, co máte dělat. Měl by být schopen s vámi spolupracovat tak, aby vás navedl k možnostem, a vy jako klient si pak tu novou cestu zvolíte sama. Musí to být vaše volba, ne volba psychologa.

— Jací pacienti za vámi chodí? Využívají vašich zkušeností i sportovci?

Tak z osmdesáti procent ke mně chodí „nesportující“ klientela. A když už přijdou sportovci, tak v drtivé většině potřebují spíše pomoci vyřešit problematiku „normálního“ života, která jim zasahuje i do té části výkonu ve sportu.

— Co z vašich životních i sportovních zkušeností vám pomáhá při práci s klienty?

Dalo by se říct, že využívám všech zkušeností v různých kombinacích podle potřeb klientů. Samozřejmě je výhodou, když člověk některá ta úskalí a problémy zažil na vlastní kůži. Nicméně ani tyto zkušenosti nejsou vždy zárukou, že povedete druhého pro něj tím správným směrem.

— Co inspiruje a motivuje vás, abyste šla dál?

Určitě zpětná vazba od klientů. A to jak od těch, kteří se ke mně na konzultace vrací, tak i od těch, kteří naši spolupráci hodnotí pozitivně a považují ji za přínosnou.

— Jaké máte profesní plány, co chcete dokázat ve své „druhé“ kariéře?

Říká se, že se člověk učí celý život, a já s tím souhlasím. Proto se snažím zdokonalovat, dál se vzdělávat, zkrátka pracovat na sobě tak, abych měla stále více spokojených klientů. A vždy, když se mi podaří alespoň o kousíček někomu pomoci ke zlepšení, tak ten vnitřní sebeuspokojující pocit je nenahraditelný.

Helena Suková (* 1965)

Jedna z nejúspěšnějších československých tenistek, čtvrtá na světě ve dvouhře, finalistka čtyř Grand Slamů ve dvouhře a finalistka Turnaje mistryň ve dvouhře, ženská světová jednička ve čtyřhře, držitelka čtrnácti Grand Slamů ve čtyřhře, vítězka Turnaje mistryň ve čtyřhře, členka družstva, které vyhrálo 4x Pohár federace (dnešní Fed Cup) atd. Je spoluzakladatelkou Nadačního fondu dětského a juniorského tenisu v ČR. Vystudovala psychologii na FF UP a pracuje jako psychologka v pražském centru duševní pohody Modrá laguna u primáře MUDr. Jana Cimického.

Univerzitní proměny

AFO přivádí do Olomouce unikátní filmy i špičkové světové vědce

S Univerzitou Palackého je neodmyslitelně spojena jedna z nejvýraznějších tuzemských akcí na poli popularizace vědy – Academia Film Olomouc (AFO). Mezinárodní festival populárně-vědeckých filmů univerzita pořádá od roku 1966, řadí se tedy k nejstarším českým filmovým přehlídkám. Podle počtu akreditovaných diváků patří mezi největší kinematografické přehlídky v České republice. Jen za posledních osm let se podle pořadatelů zvýšila návštěvnost zhruba desetkrát, letos se akreditovalo přes 5 500 lidí.

AFO každoročně představuje nejlepší současné vědecké snímky prestižních světových produkcí, které osobně uvádějí ikony české i zahraniční vědy či zástupci filmového a televizního průmyslu. K nejvýznamnějším hostům v posledních letech patřila například vědecká esa světového formátu jako Lawrence M. Krauss, Richard Dawkins či Marc Van Montagu. Výsadní postavení festivalu v celorepublikovém kontextu potvrdila i Akademie věd ČR, která mu letos udělila první místo v soutěži přehlídce popularizace vědy SCIAP 2015 (SCIence APproach). (srd)

Vědecká centra UP patří v tuzemsku k nejvýkonnějším

Univerzita Palackého dosahuje významných úspěchů na poli vědy a výzkumu. Díky finanční podpoře Evropské unie univerzita vybudovala tři špičková vědecká centra – Centrum regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum (CRH) a Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů (RCPTM), jež sídlí v areálu přírodovědecké fakulty na ulici Šlechtitelů, a Ústav molekulární a translační medicíny (ÚMTM) lékařské fakulty. K dispozici mají špičkové vybavení, jež obstojí i ve světovém srovnání. Dalším výrazným rysem těchto pracovišť je vysoká míra internacionalizace, řada vědců je zahraničních.

Investice do nových center už přináší své ovoce, Univerzita Palackého se zejména díky nim v posledních letech umísťuje na výborných pozicích v mezinárodních srovnávacích vysokých škol. V letošním žebříčku Nature Index, který sleduje počty vysoce kvalitních vědeckých výstupů zveřejněných ve vybraných odborných časopisech, je olomoucká chemie na třetím místě v tuzemsku. Vůdčí postavení UP ve vědeckých publikacích potvrdil i mezinárodní žebříček CWTS Leiden Ranking 2016. Co do citovanosti studií patří olomoucké univerzitě mezi tuzemskými vysokými školami první pozice.

Vědecká centra přilákala i významné osobnosti světové vědy. V RCPTM pracuje mimo jiné fyzikální chemik Pavel Hobza. Ten se již dvakrát dostal v oboru chemie na seznam nejcitovanějších světových vědců, který sestavuje společnost Thomson Reuters. V ÚMTM působí molekulární biolog a světová kapacita na výzkum rakoviny Jiří Bártek a v CRH například rostlinný genetik Jaroslav Doležel, jehož tým měl zásadní podíl na odhalení plánu dědičné informace pšenice. (srd)

Parkánové zahrady s nezaměnitelným geniem loci

Univerzita rekonstruuje své objekty, proměnou však procházejí i její okolní prostory. Veřejnosti jsou od roku 2011 přístupné například Parkánové zahrady, situované za univerzitními budovami v ulici Křížkovského 8–14, tedy za bývalou proboštskou rezidencí a kanovníckými domy, dnešním Rektoriátem UP a FF UP. Parkánové zahrady jsou jedním z nejstarších míst v Olomouci s nezaměnitelným geniem loci. Vznikaly v 15. a 16. století a v současné době jsou průchozím a polyfunkčním areálem, který je na jedné straně zázemím pro pedagogy a studenty, na straně druhé místem odpočinku a příjemného setkávání veřejnosti. Stejně jako olomoucké parky i ony jsou součástí zeleného prstence, který obepíná historické městské jádro. K jejich revitalizaci došlo díky Evropské unii, Univerzitě Palackého a statutárnímu městu Olomouc. (map)

Pevnost poznání: Věda hrou

Minulost a budoucnost pod jednou střechou, to je Pevnost poznání, interaktivní muzeum vědy Univerzity Palackého. Architektonicky unikátní stavba s dřevěnou konstrukcí v areálu olomoucké Korunní pevnůstky byla ještě v roce 1857 neoddělitelnou součástí bastionové pevnosti. Někdejší dělostřelecký sklad se v roce 2015 proměnil v progresivní science centrum, jehož cílem je zábavnou formou přibližovat vědu a výzkum všem věkovým kategoriím. Jakmile otevřete brány Pevnosti poznání, čeká na vás pět interaktivních expozic s desítkami originálních exponátů z dílny přírodovědecké fakulty a především akční průvodci. Zábavnou formou vám předají to nejzajímavější z historie dobývání Olomouce, odhalí vám nervovou soustavu v celé její komplikované kráse nebo vás nechají žasnout nad strhujícími filmy v digitálním planetáriu. Pevnost poznání není jen útočištěm pro vzdělávání, ale také inspirativním prostředím pro setkávání široké veřejnosti. Otevřeno má vždy od úterý do neděle od 9 do 17 hodin, o víkendech pak až do 18 hodin. Více na www.pevnostpoznani.cz (vys)

Umění sídlí v Konviktu

V minulosti jedna z chátrajících staveb v samém centru města, kde byli doma vojáci, dnes dominanta, která žije uměním a kulturou. Takovou proměnu má za sebou někdejší jezuitský konvikt neboli Umělecké centrum Univerzity Palackého. Škola získala a zrekonstruovala zdevastovaný barokní objekt v 90. letech. Dnešní Umělecké centrum zahrnuje posluchárny, specializované učebny, dílny, ateliéry a divadelní a filmový sál. Zázemí v něm našly také uměnovědné a uměnovýchovné katedry filozofické a pedagogické fakulty. Konvikt, který se může pochlubit i nádhernou Kaplí Božího Těla, neslouží jen univerzitě. Stal se místem řady kulturních akcí – výstav, koncertů, festivalů, kterých se účastní jak Olomoučané, tak návštěvníci města. (ipu)

Ve Zbrojnici univerzita naplnila Komenského vizi

Od armády převzala univerzita i bývalou dělostřeleckou Tereziánskou zbrojnici, jejíž největší část zaplnily svazky knižního fondu univerzitní knihovny – přesně podle výroku Jana Amose Komenského *Ze zbrojnic udělejte biblioték*, vyznačeného v dlažbě nádvoří. Vedle knihovnic a informačních služeb poskytuje zázemí pro kulturní a vzdělávací aktivity a je významným komunitním centrem i vyhledávaným místem studentských setkání. V rozsáhlé rekonstruované budově, která patří k nejpozoruhodnějším památkám Olomouce, sídlí také univerzitní vydavatelství, výpočetní centrum nebo audiovizuální produkce i oblíbené bistro Coffee Library. (mav)

Věk není pro studium překážka

Vrátit se tak jednou zase zpátky na svou alma mater jako student... I takový sen umí splnit Univerzita Palackého. Stačí málo. Dodržet dvě podmínky. Mít alespoň 50 let a přihlásit se na Univerzitu třetího věku (U3V).

„Do přípravy a výuky jsou zapojeny již všechny naše fakulty. Zájemci si mohou vybrat z 16 specializovaných běhů,“ vysvětlila vedoucí U3V Naděžda Špatenková. K nejoblíbenějším „oborům“ patří Evropská kultura a křesťanství, Pohyb – cesta za zdravím, Člověk ve zdraví a nemoci, Kapitoly z českých dějin, Psychosociální studia nebo Ochrana jednotlivce a jeho práv.

Olomoucká univerzita začala vzdělávat seniory přesně před 30 lety, jako vůbec první v republice. A jak si tedy splnit sen a stát se znovu vysokoškolským studentem? Kancelář U3V přijímá zájemce o studium průběžně až do naplnění kapacit, obvykle do konce května. Více o studiu lze najít na www.u3v.upol.cz. (eha)

Jarmila Podhorná

Naději potřebuje každý

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

Do podnikání se pustila až v penzi, když přestala učit ve škole. Sama, ve sklepě domku v malé vesnici na Prostějovsku, začala s výrobou bylinných přípravků z pupenů rostlin. Dnes má ve stejné vesnici, v Brodsku u Konice, několik provozoven, přednáškové centrum s prodejnou, bylinnou zahradu, unikátní stromový park a třicítku zaměstnanců. Obchoduje s Evropou, o její výrobky stojí Japonci i Kanaďané. Gemmoterapeutka Jarmila Podhorná.

— Desítky let jste učila ve škole. Když pak přišel čas na odpočinek, pustila jste se do podnikání. Proč?

Vždy mě zajímalo vše, co se týkalo lidského těla a zdraví a také přírody. Už v době, kdy jsem učila, jsem vnímala zdravotní stav dětí a zajímala jsem se, co je čím způsobeno. V naší rodině navíc byly jisté zdravotní problémy a já jsem přemýšlela, jak pomoci. Studovala jsem, jak funguje lidský organismus, a přidávala k tomu informace z oblasti alternativní medicíny. Když jsem přišla do důchodu, řekla jsem si, že bych ráda to, co vím, lidem předala. Zároveň jsem chtěla dělat něco, co by pomáhalo. Měla jsem velké štěstí, jezdila jsem totiž do Prahy na kurzy léčitelství, kde přednášel Jiří Janča. Právě on jednou řekl, že kdyby někdo z našich bylin začal vyrábět tinktury, vyrobil by něco lepšího, než jsou různé prostředky z dovozu. Zaujalo mě to natolik, že jsem přetvořila sklep na malou laboratoř a začala zkoušet, co je možné vyrobit a jaký to může mít účinek. Protože bylo velmi důležité vědět nejen jak, ale i nač. První experimenty jsem dělala s třezalkou. Zjistila jsem, že výtažek z ní pomáhá na zklidnění, na spánek, na zánětlivé procesy, a dokonce se mírně zlepšil i stav člověka s roztroušenou sklerózou. V ten okamžik jsem věděla, že jsem na správné cestě.

— To byl ten rozhodující moment?

Jeden z nich. Dalším bylo, že v mém blízkém okolí byl člověk, který se potýkal s boreliózou. Hledala jsem proto něco právě na ni a přišla jsem na pupeny topolu, které zpracované pomohou tělu s touto nemocí bojovat. Mimochodem, od doby prvních pokusů do dneška právě tato kúra pomohla tisícům lidí.

— Stojíme spolu v nově vysázeném parku se stovkami stromů, o kus dál se chystá další provoz. Vy už máte přece jen zralý věk, co vás žene kupředu?

Od začátku jsem chtěla pomáhat lidem. A když se tak rozhodnete, samo vás to posouvá dopředu. Jednotlivé věci pak na sebe navazují. Gemmoterapie pomáhá nejen zmírnit některé zdravotní problémy, ale je vhodná i k regeneraci organismu, výtažky mají i své uplatnění v kosmetice. Když jsme tedy objevili širší možnosti gemmoterapie, tak bylo potřeba přizpůsobit tomu i výrobu, pěstovat víc bylin, včetně různých exotických druhů, zajistit potřebnou techniku, pozemky, budovy atd. Navíc jsem se rozhodla, že vytvořím ojedinělou zahradu stromů, z nichž budeme získávat pupeny. Je to obří projekt, světový unikát, a to znamená další rozvoj. K tomu všemu mě nesmírně zajímá problematika obnovy organismu, a tak chci vybudovat regenerační centrum, kde by se lidé naučili o sebe pečovat. Musíme se totiž snažit předcházet civilizačním chorobám. Život by měl mít jistou kvalitu a především ve vyšším věku se musíme snažit, abychom byli schopni se sami o sebe postarat a ještě něco i dělat. Protože dokud člověk něco dělá, něco vytváří, dokud je aktivní, tak ten život má smysl. Vidím to sama na sobě.

— Obchodujete s celým světem. Přesto každý den sednete k emailům a vyřizujete je od stovek lidí, kteří se na vás obracejí o radu, absolvujete desítky přednášek. Proč, když už jste dosáhla úspěchu za hranicemi?

Protože chci, aby to, co dělám, pomáhalo našim lidem. Myslím, že to hodně potřebují. Když jsem někdy unavená, když už mám všeho dost, tak jdu do kanceláře. Mám tam čtyři šanony. Jsou plné dopisů od lidí, kteří mi píšou, jak jim moje tinktury pomohly. Jsou to celé životní příběhy. A když to čtete a vidíte, že to pomáhá, tak se na to přece nemůžete vykašlat.

— Proč jste vlastně pojmenovala firmu Naděje?

Naději potřebuje každý. Ti, kteří ji ztratili, chodí za mnou a říkají: Vy nám ji dáváte.

Jarmila Podhorná (* 1944)

Bylinkářka, gemmoterapeutka, zakladatelka a majitelka firmy Naděje. Absolventka pedagogické fakulty oboru Přírodopis a základy zemědělské výroby. Její firma se specializuje na výrobu bylinných tinktur, gemmoterapeutik, mastí, olejů a výluhů. Za své podnikatelské úspěchy byla mj. oceněna titulem Živnostník roku 2010 Olomouckého kraje a obsadila 2. místo v celorepublikovém umístění. Roku 2013 získala ocenění Marketér roku – Malý delfín.

Robert Knebel

Mistr světa staví dětská hřiště

text: Martin Višňa
foto: Gabriela Knýblová

Předsedu oddílu kanoistiky SK UP Roberta Knebela novináři označují jako kanoistickou legendu, on sám se tak však necítí, a ani se tak nechová. O vybojovaných titulech mistra světa z počátku nového tisíciletí příliš nemluví, než pohled na poháry mu dělá větší radost to, že může vychovávat své následovníky a že se olomoucké kanoistice daří.

„Těch pozláték jsme měli doma spoustu, žena také jezdila na vodě. Když jsme představovali dům, navrhoval jsem výstavku v garáži. Nakonec jsme si nechali jen pět šest pohárů, do některých házíme s dcerami korunky jako do prasátka,“ prozrazuje Knebel.

Podobně jako řada dalších vodáků je spjat s katedrou rekreologie. Slavnostní promoci své studium ukončil v roce 1998. Původně ovšem v roce 1991, tedy v prvním roce fungování fakulty tělesné kultury, nastoupil ke studiu Tělesné výchovy a matematiky. Jak sám ale říká, to brzy skončilo, protože neměl hlavu na definice. Přihlásil se tedy na Rekreologii a tam už to vyšlo.

Hrdý rekreolog

„Rekreologie tehdy podle mého názoru byla více o kreativitě, než je teď, promítala se úplně do všeho. Pořádali jsme například kurz lanových aktivit v lese pro dětský tábor nebo další netradiční akce, které tehdy byly divočina. Na tu dobu vzpomínám v dobrém, i když to samozřejmě přinášelo spoustu střetů na akademické půdě. Ale většina kantorů brzy pochopila, že nejsme normální třída. Myslím, že se tehdy sešla parta zajímavých lidí, kteří měli ke studiu specifický přístup, což vyústilo v to, že řada z nás dělá celoživotně dost kreativní práci,“ vzpomíná Knebel na svá studentská léta.

A dodává: „S dnešním směřováním Rekreologie se sice úplně neztotožňuji, ale když se název oboru někde řekne, vnímám, že jsem to já, že se mluvím o mně. Jsem hrdý rekreolog a jsem rád, že jsem se na fakultě seznámil s lidmi, kteří mě obohatili, ať už to byli kantoři v čele s Jaroslavem Bokůvkou nebo spolužáci.“

Kanál je příležitost

Už během studia dostal Robert Knebel od Jiřího Kratochvíla nabídku vypomá-

hat při trénování juniorů, v roce 2000 už byl hlavním trenérem seniorské reprezentace. Sám tehdy ještě na vodě jezdil, zrovna v této době přišly ony zmiňované tituly mistra světa v hlídkách i individuální úspěchy. Aktivní kariéru Knebel v roce 2004 ukončil a už jen trénuje. „Naplňuje mě radost z toho, že za mnou šlo tolik lidí, kteří jezdí, a už jsou z nich třeba také trenéři, a že je v naší disciplíně, která byla kolem roku 1993 na kolenou, systém, který funguje,“ reaguje na otázku, co považuje za vrchol své kariéry.

S tímto názorem by nemělo hnout ani vybudování chystaného vodáckého kanálu v centru města, o kterém se nějakou dobu mluví. I když je totiž jako předseda oddílu s projektem kanálu pro slalom spojován, on sám je sjezdař. „Nejspíš vzroste počet lidí, kteří budou dělat slalom, takže to vnímám spíš jako obrovskou příležitost dokázat, že my trenéři, kteří se tady věnujeme neolympijskému sportu, jsme schopni konkurence olympijskému slalomu,“ věří.

Netradiční hřiště

Nejen s kanoistikou je ovšem spjat život Roberta Knebela. V době, kdy žil s rodiči v Ostravě, vedle kanoistiky závodně plaval. Podle něj jde o nejtvrďší ze sportů, léčbu šokem. A když na tu dobu vzpomíná, nemyslí jen plavecké tréninky, ale i na děsivé dojíždění na bazén autobusem plným horníků, kteří jedou na šachtu.

To je však minulost, současné Knebelovy mimokanoistické aktivity souvisí s dětmi. S manželkou, mimochodem také absolventkou rekreologie, totiž staví netradiční dětská hřiště. „To byl hlavně sen ženy, která psala diplomku o iniciativních hrách dětí. Někou dobu jsme měli interiérové hřiště v Neředíně, kde žena vedla i kurzy pro maminky s dětmi. Původně jsme přitom stavěli hlavně pro naše dcery na chatě, nyní děláme nejrůznější domky v korunách stromů, vodní hřiště nebo třeba obří pískoviště. Ale moc veřejných hřišť jsme zatím ne-realizovali, jsme docela drazí,“ dodává s úsměvem Robert Knebel. Kanoistika u něj tedy stále vede...

Robert Knebel (* 1971)

Trenér kanoistiky a předseda oddílu kanoistiky SK UP, šéftrenér reprezentace sjezdařů na divoké vodě. Do čtrnácti let také závodně plaval, od posledního ročníku gymnázia jezdí na vodě v Olomouci. Absolvent Rekreologie na FTK UP. Trojnásobný mistr světa v závodě hlídek, vítěz Světového poháru. Společně s manželkou budují dětská hřiště.

Jiří Bártek

Výzkum je fascinující „droga“

text: Věna Mazochová
foto: Gabriela Knýblová

Od průlomového objevu mechanismu, kterým buňky aktivují odpověď proti svým vlastním nádorovým změnám, se o něm hovoří jako o možném kandidátovi na Nobelovu cenu. Profesor Jiří Bártek.

— Čím si vás lékařská věda získala?

Výzkum na buněčné a molekulární úrovni mi učaroval už v době mých studií na lékařské fakultě. Pochopit, jak to v buňkách funguje a co způsobuje patologické změny vedoucí k nemocem, jako je rakovina, je pro mě velkým fascinujícím dobrodružstvím. Pocitu, že člověk rozluštil molekulární záhadu nějakého dosud nejasného buněčného mechanismu a že takto získané nové poznatky mohou usnadnit léčbu vážných chorob, se podle mého názoru těžko může vyrovnat uspokojení z jiné oblasti lidského počínání. I po letech výzkumné práce je pro mě fascinace laboratorním výzkumem stále nesmírně účinnou „drogou“, zdrojem radosti a občas i bezesných nocí nad problémem, který je těžké rozlousknout.

— Jak dlouhá je cesta od výzkumu buněčného cyklu k účinné pomoci pro pacienty s rakovinou?

V mém případě záleží na tom, jaký charakter pomoci pacientům máme na mysli. Poměrně rychle, během několika let od začátku našeho výzkumu, se nám podařilo připravit monoklonální protilátky, které se využívají v diferenciální diagnostice nádorových onemocnění. Další protilátky a některé námi popsané mechanismy se zdají nadějně pro pomoc lékařům při volbě terapie – naše práce totiž vede k identifikaci potenciálních tzv. biomarkerů, molekulárních znaků u jednotlivých nádorů. Ty naznačí, zda daný nádor bude citlivý nebo naopak spíše rezistentní např. na určitý typ chemoterapie. Proces od objevu nového molekulárního mechanismu až k návrhu a klinickému testování nového způsobu léčby trvá ale často i desetiletí a navíc není žádná záruka, že bude nakonec opravdu úspěšný. Máme to štěstí, že několik takových molekulárně biologických principů, které jsme objevili, se nyní ověřuje v klinických testech v různých zemích světa. Náročnou cestu k nové léčebné metodě se snažíme urychlit i tím, že se

k ovlivnění nově objevených „slabin“ nádorových buněk pokoušíme využít léky dosud používané k léčbě jiných než nádorových onemocnění, třeba v parazitologii nebo psychiatrii.

— Co musí vědec obětovat, aby měl šanci posunout vědecké poznání dál?

Dobrá vědecká práce vyžaduje především obrovskou spoustu času. Nelze to stihnout během „normální“ pracovní doby. Často je třeba pracovat 10 až 15 hodin denně, včetně víkendů, omezit či vypustit dovolenou. Ale dá se to občas vydržet a odměnou může být úspěšný pokus nebo nápad zrozený nad ránem během probdělé noci. Nesmírně samozřejmě záleží na rodinném zázemí, a to zvláště v rodinách s dětmi, což je také náš případ. Hlavně však většina vědců nevnímá práci jen jako způsob obživy, ale spíše jako svého koníčka. Jsou velmi motivovaní touhou po poznání a nové výsledky jsou pro ně i jakousi „sladkou odměnou“. Navzdory určitému omezení tedy nijak zvlášť netrpíme, jen té přebujelé administrativy a zbytečně svazujících pravidel by mohlo být méně a naopak finanční podpory více. Obojí by vědě nesmírně prospělo.

— Co byste považoval za splnění svého vědeckého snu?

Částečně se již naplnil tím, že se mi s týmem spolupracovníků podařilo objevit několik biologických mechanismů nebo i principů, které jsou nyní dále rozvíjeny v mnoha laboratořích po celém světě. To se také odráží ve velké citovanosti našich výsledků. Zároveň stále doufám, že se nám podaří v dohledné době dotáhnout nějaký z našich významných koncepčních objevů až do fáze uplatnění ve formě nové léčby nádorových onemocnění. Naplňuje se i sen vidět vědecké úspěchy svých bývalých studentů a mladších kolegů, kteří začínali nebo „zráli“ v některé z mých laboratoří. To mi dává dobrý pocit, že štafeta výzkumné práce je v dobrých rukou nové generace, bude pokračovat a přinášet další objevy a jejich uplatnění v medicíně. To ale neznamená, že nemám ještě spoustu plánů a nápadů pro vlastní práci, na kterou se moc těším.

Jiří Bártek (* 1953)

Absolvent LF UP, vedoucí Genome Integrity Unit ve výzkumném ústavu Danish Cancer Society v Kodani, patří ke světové špičce základního biomedicínského výzkumu. Věnuje se regulačním mechanismům dělení nádorových buněk a mechanismům vedoucím ke vzniku nádorů. Dlouhodobě pracuje v prestižních evropských výzkumných laboratořích a vede jeden z týmů olomouckého Ústavu molekulární a translační medicíny. Je nejcitovanějším vědcem českého původu v oblasti biologických a medicínských věd.

Martin Povejšil

Dočasnost je inspirující

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

Santiago de Chile, Madrid, Brusel. Tam všude byl nebo ještě je „doma“. Překlada-
tel, diplomat, velvyslanec, vedoucí Stálého
zastoupení České republiky při Evropské
unii. Martin Povejšil.

Rodilý Pražák se dostal na Moravu
shodou okolností. Když chtěl po maturi-
tě v roce 1980 pokračovat na Univerzitě
Karlově, nepřijali ho. Rok ale nepromar-
nil. Pracoval a intenzivně studoval ang-
ličtinu. „A protože mi v Praze dali jasně
najevo, že ani v budoucnu nemám šanci
se do školy dostat, tak jsem se přihlásil do
Olomouce.“

Nastoupil na filozofickou fakultu a zvo-
lil moderní filologii – angličtinu a španěl-
štinu. „Otec byl germanista, takže jsem
vyrůstal v kontaktu s vícejazyčným pro-
středím. U nás doma se u snidaně poslouchaly
rakouské nebo německé zprávy,“
říká diplomat, který ovládá angličtinu,
španělštinu, němčinu, ruštinu a francouz-
štinu.

Už není důvod se stydět

Změny roku 1989 ho zastihly jazykově vy-
baveného a především připraveného zku-
sit nové věci. Rozeslal plno motivačních
dopisů. Jedním z adresátů bylo i minis-
terstvo zahraničí. „Najednou v roce 1990
nastal okamžik, kdy jsem dostal ze všech
míst odpovědi, že o mě mají zájem.“ Přišla
chvilka zásadního rozhodnutí. „Ten étos té
doby mě zmohl do té míry, že jsem si řekl:
To je poprvé, kdy se za svou zemi nemu-
síš stydět a kdy pro ni můžeš něco smy-
sluplného udělat. A tak jsem šel na kon-
kurz do Černínského paláce. Vybrali nás
dva: mě a dnešního ministra obrany Mar-
tina Stropnického. Byli jsme první dva,
kteří nebyli taženi elitou Občanského fóra
a vstoupili do služeb tehdejší českosloven-
ské zahraniční služby,“ rekapituluje Mar-
tin Povejšil zlomový okamžik své kariéry.

V roce 1991 nastoupil na ministerstvo,
tehdy ještě společného státu, později přešel
na ministerstvo ČR. Postupně řídil různé
odbory a sekce se zaměřením na Asii, Afri-
ku a především Latinskou Ameriku.

Diplomat se nesmí bát

Když pak v půlce devadesátých let dostal
nabídku, aby se stal velvyslancem, vybral

si Chile. Po pár letech se vrátil a pomohl
vyjednat vstup země do EU. Pak přišla
další mise ve Španělsku a Andoře. Odtud
zpět do Prahy, několik let se věnoval bez-
pečnostním záležitostem a multilaterální
diplomacii. V roce 2009 se stal velvyslancem
při NATO. Zatím poslední změna ho
potkala v roce 2012. Vede naše Stálé za-
stoupení při EU.

„Musíte mít cit pro realitu, pro to, co
země, kterou zastupujete, potřebuje a co
může. Musíte vidět věci v širším zahra-
ničně politickém kontextu a vnímat, jaké
má země v daném teritoriu reálné mož-
nosti. Tedy ani ji nepřeceňovat, ani ji ne-
podceňovat. Nesmíte se ani bát vstupovat
do neznámého terénu a navazovat v něm
kontakty. Je potřeba také jasně vědět, co
jsou základní osy, které tvoří náplň vaší
práce, aby mělo to snažení nějaký směr
a smysl. Je to profese docela složitá, pro-
tože v okamžiku, kdy ztratíte kontakt s re-
alitou, tak se vydáváte na tenký led a hro-
zí, že táhnete tu káru jiným směrem, než
ona směřuje. Buď to vede k vaší frustraci,
anebo ke ztrátě vašeho místa v celém sys-
tému zahraniční služby,“ shrnuje své zku-
šenosti Martin Povejšil. Dodává ale, že on
měl v kariéře štěstí. „Dařilo se mi jít od
periferie zahraniční politiky směrem do
jejího centra. Myslím, že je to správný ka-
riérní postup.“

Motivuje ho ale nejen stoupání po
kariérním žebříčku. „Mě na této prá-
ci neuvěřitelně baví, až provokuje to,
jak je každé umístění dočasné. Ta časo-
vá omezenost vás nutí se posouvat stále
dál – učit se nové věci, překonávat dal-
ší překážky. Ve výsledku je to nesmírně
inspirativní práce, která vás stále udr-
žuje v nějakém rytmu.“ Aby to všechno
vydržel, potřebuje i relaxovat a mít dob-
ré zázemí. „Času sice není moc, ale po-
řád se snažím číst i něco jiného než jen
úřední papíry a trochu sportovat. Ale ne-
mohl bych to dělat bez velké opory, kte-
rou mám v rodině a v dětech.“ O budouc-
nosti mluví diplomaticky. „V mé profesi
nemá smysl plánovat budoucnost. Těch
proměnných, které ji budou spoluovliv-
ňovat, je celá řada. Je ale dobré být při-
praven na nové výzvy. A až přijdou, pak
je zvládnout.“

Martin Povejšil (* 1961)

Velvyslanec. Vystudoval
moderní filologii na UP.
V roce 1990 vstoupil
do služeb tehdejší
československé diplomacie.
Během své kariéry zastával
řadu seniorních postů na
československém a později
i na českém ministerstvu
zahraničních věcí i na
zastupitelských úřadech
v zahraničí. V současné
době je vedoucím Stálého
zastoupení ČR při Evropské
unii.

Ivana Cinková

O čem mluví nosorožci?

text: Martina Šaradínová
foto: Gabriela Knýblová

Jako malá se nadchla pro Afriku, na přírodovědeckou fakultu už nastupovala s cílem studovat nosorožce. Nyní si mladá vědkyně Ivana Cinková vytyčila další metu – proniká do hlasové i čichové komunikace nosorožců tuponosých a Cottonových a svými poznatky chce přispět ke zlepšení chovu těchto druhů v zajetí.

Třiatřicetiletá zooložka je ve svém oboru již známá, za sebou má řadu publikací ve významných odborných časopisech. Jsou za nimi skryty měsíce ve volné přírodě v Africe, kde zvířata stopuje, přenáší jejich trus, nahrává jejich hlasy a sleduje jejich reakce na pořízené playbacky. Poprvé se na „černý kontinent“ vypravila kvůli své diplomové práci. Sociálním chováním nosorožců se však zabývala už v bakalářské práci, při ní si ale musela vystačit „pouze“ s pozorováním zvířat v zoo ve Dvoře Králové.

„Nosorožci tuponosí a Cottonovi mají ze všech šesti druhů nosorožců nejvyvinutější sociální systém, donedávna se ale moc nevědělo o jejich komunikaci. Mají poměrně rozsáhlý hlasový repertoár a je pro ně důležitá čichová komunikace – samci si značí teritorium močí a trusem. Proto jsem se problematikou sociálního chování a komunikace nosorožců začala již před jedenácti lety zabývat, a splnila si tak svůj dětský sen,“ uvedla Cinková.

O čem si nosorožci povídají?

Právě zmíněné dva druhy nosorožců jako jediné používají kontaktní hlasy. Zvířata je užívají nejčastěji k pozdravu při setkání jedinců z různých skupin, nebo se jimi navzájem volají, když se ztratí. Vědkyně nahrála stovky jejich hlasových projevů a dokáže z nich vyčíst třeba to, zda je daný jedinec dominantní, zda se jedná o zvíře mladé či starší, izolované, nebo ve společnosti své skupiny. I díky tomu už může rodačka z Litomyše říct, že nosorožcům rozumí. Navíc si tyto obří tvorové získali její sympatie, a to i přesto, že pobyt s nimi v přírodě není bez rizika. „Když člověk nosorožce pozná blíže, zjistí, že jsou to velmi roztomilá zvířata,“ tvrdí rezolutně zooložka. Zatímco při první návštěvě

Afriky využívala služeb tamního stopaře, nyní se již na výpravy za poznáním vydává sama. Do Jihoafrické republiky hodlá vyrazit i letos.

V africké přírodě pouštěla tehdejší studentka nosorožcům playbacky kontaktních hlasů. „Nejintenzivněji reagovali teritoriální samci. Běželi k reproduktoru, označovali si teritorium, snažili se najít zvíře, které mělo hlas vydávat. Je z toho patrné, že hlasy stimulují jejich sociální chování. Tak vlastně vzniklo téma mé disertační práce,“ vysvětlila Cinková, která se věnovala i čichové komunikaci zvířat. Přenášela trus nosorožců na cizí hnojiště a sledovala, jak na to zvířata reagují.

Chce podpořit komunikaci zvířat v zoo

Nosorožci dokáží z hlasu i trusu rozpoznat různé informace. Třeba pohlaví zvířete nebo to, zda jde o jedince známého či neznámého. Nosorožci zřejmě vnímají i odlišnost v hlasech mezi oběma druhy. Právě tyto poznatky o hlasové a čichové komunikaci mohou hrát důležitou roli při chovu nosorožců v zoologických zahradách. V zajetí se totiž špatně rozmnožují. Proč tomu tak je, odborníci zatím nedokážou s určitostí říci. Podle Cinkové může být jedním z důvodů právě jejich potřeba sociální komunikace. V zoo ale žijí v malých skupinách a dostávají málo sociálních podnětů. „Doufáme, že by mohlo pomoci to, že by se jim dodávaly podněty prostřednictvím playbacků nebo signály v moči či trusu. Mohli bychom je tím stimulovat. Podobně to funguje u některých domácích zvířat,“ uvedla vědkyně.

Na potvrzení hypotézy je nejvyšší čas. Na světě žijí už jen tři jedinci nosorožců Cottonových. Čtyři byli v roce 2009 přestěhováni ze Dvora Králové do Keni, nyní tam žijí pouze dvě samice a jeden samec. Žádné z těchto zvířat už ale není schopné přirozené reprodukce a šance na jejich záchranu spočívá v metodách umělé reprodukce a genetického inženýrství. Nosorožců tuponosých žije kolem 20 tisíc, ohrožují je ale nájezdy pytláků. Jen za poslední čtyři roky ubili přes čtyři tisíce zvířat.

Ivana Cinková (* 1983)

Po studiu Gymnázia Aloise Jiráska v Litomyšli absolvovala studium Zoologie na PŘF UP. V současné době působí jako vědecký pracovník na katedře zoologie, je laureátka Ceny děkana i Ceny rektora UP.

Jaroslav Knichal

Rozhovor vždy končí odpuštěním

text: Milada Hronová
foto: Gabriela Knýblová

Když filozofové světa vedli disputece o lidském životě, často se bavili o smrti. Věděli totiž, že právě v pohledu na smrt si člověk daleko víc uvědomí hodnotu života. Také vojáci, kteří prožívají tíživé chvíle na zahraničních misích, přemýšlejí o smrti. A křehkost života si řada z nich uvědomila v přítomnosti hlavního vojenského kaplana Jaroslava Knichala.

— Ke studiu teologie i kněžskému životu vás částečně přivedla rodina. Jaké cesty vás však dovedly k armádě?

Začaly se odvíjet bezprostředně po studiu na Cyrilometodějské teologické fakultě, když jsem měl nastoupit roční vojenskou službu. Tehdy jsem hledal možnosti, jak může být vysvěcený kněz prospěšný v armádě. Setkal jsem se s prvním českým vojenským kaplanem Tomášem Holubem a jeho kolegou Josefem Konečným. Dostal jsem nabídku na čtyři roky rozšířit v armádě jejich řady.

— Nevnímal jste rozpor mezi tím být duchovní a zároveň voják?

Ale ano, zpočátku. Když jsem však více pronikl do toho, o čem služba vojenského kaplana je, přestal jsem se tímto problémem zabývat. Moje služba patří lidem, kteří oblékají uniformu a žijí ve specifickém prostředí. Svou zemí jsou vysláni do zahraničí, aby plnili určité úkoly. Daleko od svých rodin, od všeho, co mají rádi, co je jim blízké. Vlastně až na zahraniční misi jsem pochopil, jak je služba kaplana potřebná. Jak důležité je umět vojáky vyslechnout a podržet, aby na sto procent mohli plnit své služební povinnosti.

— A co páté přikázání desatera: Nezabiješ?

I v pátém přikázání se říká, že v nejvyhrocenějších momentech je možné použít pro svou obranu tu nejkrajnější variantu. Vědomí, že lidé a majetek, za které nesete zodpovědnost, jsou najednou v ohrožení, umožňuje bránit se v nejzazší situaci nejzazším způsobem.

Na misi si společně s vojáky kladete tuto otázku samozřejmě neustále.

— O čem často přemýšlíte?

Právě o těch pomyslných hranicích. Neustále hledám jakousi rovnováhu mezi potřebnou pomocí v nouzi a ochranou těch, kteří jsou mi svěřeni. Práce kaplana je službou se vším všudy.

— Nepřipadáte si někdy spíše jako psychoterapeut?

Ano, ve vztahu k člověku užíváme shodné metody. Jsou ale situace, kdy se s psychology rozcházíme. Devízou kaplana je zpovědní tajemství a také to, že každý rozhovor končí vždy Božím odpuštěním. To u psychoterapeuta nenajdete. Lidé potřebují zklidnění, aby mohli začít znovu.

— Afghánský Lógar byl vaší čtvrtou misí. Vydáte se na další?

Byl jsem v Iráku, Kosovu a dvakrát v Afghánistánu. Nebezpečné byly rozhodně obě mise v Afghánistánu. V České republice je 31 kaplanů a jedna kaplanka a já jsem toho názoru, že každý z nich by měl minimálně jednu zahraniční operaci absolvovat. S rovnocenným výcvikem by měli zakusit atmosféru všeho, co je s misí spojeno. Práce hlavního kaplana je spíše manažerská, na další misi už nepojedu.

— Jak vás ovlivnil čas strávený na misích?

Hodně. V každé misi žijete vždy šest měsíců na malém prostoru, ve velké vzdálenosti od domova, se stejnými lidmi. Vidíte bídu kolem sebe a hrozí vám nebezpečí, že zemřete. O smrti se mluvilo především ve chvíli, kdy byla základna ostřelována a my seděli v krytu. Někdy jsme o ní hlasitě debatovali, jindy bylo v krytu úplné ticho, do něhož zaznělo pouhé: „Padre, modli se nahlas, ať tě slyšíme...“ I přesto, že jsem duchovní, některé pohledy na život jsem změnil právě díky misím. Byl jsem nucen vyrovnat se s tím, že můžu zemřít. Po pravdě, kdo jiný než kaplan by měl mít před vojáky tuto otázku vyřešenou?

Jaroslav Knichal (* 1976)
Plukovník, katolický kněz, hlavní kaplan Armády České republiky. CMTF UP absolvoval v roce 2000. V roce 2003 se stal vojenským kaplanem 7. mechanizované brigády, v červnu 2015 hlavním kaplanem AČR. Účastnil se čtyř zahraničních operací v Iráku, Kosovu a Afghánistánu.

Nadační fond

Darujte příležitost talentovaným studentům

Nadační fond UP podpořil i Jaroslavu Šeflovou.

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

Jsou mladí, jsou talentovaní a jednou možná zachrání svět. Nejdřív ale musí dostat šanci. Řeč je o nadaných studentech, mladých vědcích, které podporuje Nadační fond Univerzity Palackého. Vznikl v roce 2015 a v České republice nemá obdoby. Byl první a dosud je i jediný, který na tuzemských univerzitách funguje.

Nadační fond (NF) se snaží vytvořit příznivé podmínky pro podporu významných vědecko-výzkumných a uměleckých projektů talentovaných studentů Univerzity Palackého. Jeho partnerem se stala Česká spořitelna, která už druhým rokem věnovala na podporu mladé vědy osm set tisíc korun.

Důvěřujeme studentům

Jak funguje fond v praxi? Jednoduše: student má projekt, který by rád realizoval. Chybí mu ale peníze – na zahraniční stáž, na letenky... Ty může získat právě od NF. Musí ale umět svůj projekt prosadit a obhájit. Pokud uspěje, může dostat až dvě stě tisíc korun. Výše příspěvků, o níž rozhoduje Správní rada NF, se odvíjí nejen podle typu výzkumu, jeho náročnosti nebo mezinárodního přesahu, ale také podle schopnosti studenta svou práci a její výstupy srozumitelně vysvětlit. „Ke studentům, které podporujeme, máme důvěru. Požadujeme ale kvalitní výstupy projektů a chceme, aby o své práci uměli mluvit, aby svůj výzkum dokázali vysvětlit i veřejnosti. Naopak vyžadujeme minimum administrativy a účtování,“ vysvětluje koordinátorka Nadačního fondu UP Dita Palaščíková.

Příspěvek dostávají studenti na jeden rok. Během této doby musí uskutečnit podpořený projekt a připravit výstupy, ke kterým se ve své žádosti zavázali. Za dva roky fungování se o podporu fondu ucházela téměř stovka mladých vědců. V každém roce ji nakonec získala zhruba desítkou vybraných.

Měníme svět

Raritou mezi nimi je Jaroslava Šeflová, studentka přírodovědecké fakulty. Právě tato talentovaná doktorandka katedry biofyziky uspěla dva roky po sobě. Už během studia totiž začala pronikat do problematiky studia proteinů pomocí spektroskopických metod, přičemž později tyto znalosti aplikovala na studium sodno-draselné ATPázy a její mutace, které jsou spojovány s neurologickými poruchami. „Díky příspěvku z Nadačního fondu UP jsem mohla pokračovat v projektu i ve spolupráci s laboratoří v Aarhusu v Dánsku. Během práce jsem získala opravdu hodně zkušeností, poznala jsem nové kolegy a vyzkoušela si práci v týmu na špičkovém pracovišti. Oceňuji i to, že jsem si mohla vyzkoušet získat peníze na vlastní výzkumný projekt, což je velmi cenná lekce,“ popisuje mladá vědkyně. Její další kolegové, které NF podpořil, vyjeli například do Číny, aby mohli připravit unikátní česko-čínský technický slovník, další se vydali do Zambie pomoci tamním ohroženým dětem atd.

Univerzitní nadační fond je sice v českých poměrech novinkou, ve světě jde ale o zavedený model. Nejenže podporuje nadějně mladé lidi, posiluje i vědomí komunity. Je obvyklé, že k nadačním donátorským aktivitám se hrdě hlásí úspěšní absolventi univerzity, kteří již mají vybudovanou kariéru a chtějí podat pomocnou ruku svým následovníkům. Podobnou cestou vybudování společenství, které se dokáže vzájemně podpořit, se vydává i Nadační fond Univerzity Palackého. „Svět kolem nás je plný tajemství a problémů, ke kterým snad teprve další generace najdou ten správný klíč. Pokud tedy dnes někdo úspěšný daruje příležitost někomu na začátku kariéry, možná tak společně změní svět,“ dodává Dita Palaščíková.

Nadační fond UP

Koordinátorka:
Mgr. Dita Palaščíková
+420 775 147 497
dita.palascakova@upol.cz
Křížkovského 511/8
771 47 Olomouc
www.fond.upol.cz

Nebojíme se být jiní

Nadační fond UP je jediný svého druhu v České republice. Usilujeme o navázání všestranně přínosných partnerství s firmami i jednotlivci, kteří sdílí vize a principy práce Nadačního fondu.

8

fakult

2.

nejstarší vysoká škola
v České republice

243

akreditovaných
studijních programů

18

studijních programů
v cizím jazyce

21
455

studentů
v akreditovaných
studijních programech

1

univerzita

UP v roce 2015

4
819

absolventů

30
193

podaných přihlášek
ke studiu

245

akademických
pracovníků
s cizím státním
občanstvím

9

jmenovaných
profesorů

22

jmenovaných
docentů

16
208

studentů
pobírajících stipendia

4
820

lůžek na kolejích

545
624

vydaných
hlavních jídel

342

kurzů celoživotního
vzdělávání

102

mezinárodních
vědeckých konferencí
s mezinárodní účastí

Univerzita Palackého
v Olomouci

KLUB ABSOLVENTŮ

Registrujte se

Získejte Kartu
absolventa

Čerpejte
benefity

Kontaktujte
spolužáky

Bud'te
v obraze

www.absolventi.upol.cz